№ 1… …ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

…урят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй …рховно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган

…(6293) | 1951 оной май 27, воскресенье | Сэн 20 мүнгэн

Республикын колхозуудта набшаһата тэжээл бэлдэхэ ба эртын силос дараха тухай

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой тогтоол

Республикын хүдөө ажахын Министерство, олохон аймагуудай партийна организацинууд, советскэ болон хүдөө ажахын органууд набшаһата тэжээл бэлэдхэлгын ба эртын силос даралгын удхашанарые тооногүй гэжэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болон ВКП(б)-гэй обкомой бюро тэмдэглэнэ. Тэрэнэйнь эсэстэ республикын олонхи колхозуудта набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ ба силос даралга хаһа саг соогоо ябуулагданагүй, харин үбһэ сабшалгын ба таряа хуряалгын үе болотор хойшолуулагдажа, набшаһата тэжээл бэлэдхэлгын ба силос даралгын түсэбүүд жэлһээ жэлдэ таһалдуулагдана.

Жэшээлхэдэ, 1950 ондо набшаһата тэжээл бэлэдхэлгын түсэб миил 33,5 процент ба силос даралгын түсэб—58,3 процент дүүргэгдэхэ зуураа, набшаһата тэжээлэй ба силосэй 80 гаран процентнь июль—сентябрь соо бэлэдхэгдэһэн байгаа.

Хүдөө ажахын Министерство, тэрэнэй нютагуудтахи органууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ ба силос даралга эмхидхэхэдэнь колхозуудта шухала туһаламжа үзүүлдэггүй, бэлдэгдэһэн тэжээлэй шанарые ба тэдэнэй ямараар хадагалагдажа байһаниие хинан шалгадаггүй байба. Энээнэй эсэстэ тон ехэ набшаһата тэжээлнүүд болон силос гутадаг байгаа.

Набшаһата тэжээл бэлдэхэ ба силос дараха хүдэлмэринүүд Баргажанай, Курумканай, Торийн, Хэжэнгын, Яруунын, Хориин аймагуудай колхозуудта илангаяа хангалтагүйгөөр ябуулагдаһан юм.

Эдэ тэжээлнүүдые бэлдэхэ ябадалда бэлэдхэлэй хүдэлмэри мүн мүнөө жэлдэшье тон хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна гэжэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болон ВКП(б)-гэй обкомой бюро онсолон тэмдэглэнэ. Набшаһата тэжээл бэлдэхэ зэр зэмсэгүүдые, тэрэниие хатааха ба хадагалха һарабшануудые бэлэдхэхэ хүдэлмэрээ мүнөө болотор олонхи колхозууд эхилээдүй. Силоснэ барилганuудые заһабарилха ба бариха хүдэлмэри хэгдэнэгүй.

Колхозуудта набшаһата тэжээл бэлэдхэлгые ба эртын силос даралгые хаһа саг соонь ябуулхын зорилгоор БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болон ВКП(б)-гэй обкомой бюро нигэжэ **тогтооно:**

1. 1951 ондо республикын колхозуудта набшаһата тэжээл 100 мянган тонно бэлдэхэ ба эртын силос 35 мянган тонно дараха даалгабари баталха.

Набшаһата тэжээл бэлэдхэлгын ба эртын силос даралгын графигые колхоз бүхэндэ энэ хүдэлмэрээ үбһэ хуряалгын эхилтэр дүүргэхэ хараатайгаар баталха.

2. Набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ ба эртын силос дараха түсэбые тогтоогдоһон болзорнууд соонь заатагүй дүүргэхэ ябадал хангаха гэжэ хүдөө ажахын министерствые, аймгүйсэдкомуудые болон партиин айкомуудые уялгалха.

Набшаһата тэжээл бэлэдхэлгын ба эртын силос даралгын түсэбүүдые болон табан хоногой даалгабаринуудые колхоз бүхэндэ, тиихэдэ колхозууд дотор тэжээл бэлэдхэлэй бригадануудта, таряанажалай бригадануудта, малажалай фермэнүүдтэ гурбан үдэрэй болзор соо хүргэхэ ба тэрэнэй дүүргэлтын хойноһоо үдэр бүриин хиналта тогтоохо.

Набшаһата тэжээл ба силоснэ зүйлнүүдые бэлэдхэлгэдэ колхознигуудай, залуушуулай, хүдэлмэришэд болон албахаагшадай олоороо гараха ябадалые эмхидхэхэ.

3. Силос даралгын ба набшаһата тэжээл бэлдэлгын шанарта, тэрэниие хадагалалгада, мүн тэрэшэлэн хэды шэнээн набшаһата тэжээл бэлдэгдэһэн ба силос дарагдаһанай нарин нигта бүридхэл хэхэ ябадалда онсо анхаралаа хандуулха гэжэ хүдөө ажахын министерствоһээ, тэрэнэй нютагуудтахи органуудһаа, аймгүйсэдкомууд болон ВКП(б)-гэй айкомуудһаа эрихэ. Эртын силос дарахын тулада буртаг ногоонуудые, ожорһо болон эртэ таригдаһан наран сэсэг хэрэглэхэ. Колхозуудта силосые хэршэнгүйгөөр дараха ябадалые, жэгдэлэн заһагдаагүй нүхэнүүд болон траншейнүүд соо хэхэ ябадалые хорихо.

4. Набшаһата тэжээл бэлдэхэдээ модонуудые отолхо ба гутааха ябадал гаргахагүй гэжэ хүдөө ажахын министерствые болон аймгүйсэдкомуудые уялгалха. Ой модоной ажахын управлени (нүхэр Митапов) набшаһата тэжээл бэлдэхэ үедэ ой модо отолонгүй бүтэн байлгахын түлөө хиналта тогтоохо ёһотой.

5. Набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ ба силос дараха хүдэлмэридэ ябаһан колхознигуудай ажалые зүбөөр эмхидхэхэ ба бүридхэлыень тодорхойгоор хэхэ, хэһэн хүдэлмэриин түлөө тэлэндэ ажалта үдэрнүүдые саг соонь олгохо ябадал хангаха гэжэ хүдөө ажахын министерствые, аймгүйсэдкомуудые болон ВКП(б)-гэй айкомуудые уялгалха.

6. Набшаһата тэжээл бэлдэхэ ба эртын силос дараха даалгабаринуудые хаһа саг соонь ба хүсэд дүүргэхэ гээшэ колхозуудай ниитын малажалые тэжээлээр хангалгын шухала хэрэг мүн гэжэ тайлбарилан, колхознигуудай болон МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха гэжэ аймгүйсэдкомуудые, ВКП(б)-гэй айкомуудые болон эхин парторганизацинуудые уялгалха. Набшаһата тэжээл бэлдэхэ ба эртын силос дараха даалгабаринуудые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө колхозуудай, бригадануудай, фермэнүүдэй болон бүхы колхознигуудай үргэн ниитын социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ.

7. Республикын колхозуудта набшаһата тэжээл бэлэдхэлгын ба эртын силос даралгын ябасые хэблэлдэ үргэнөөр тунхаглаха, энэ хүдэлмэридэ эрхим показательнуудые туйлаһан түрүү колхозууд болон аймагуудай дүй дүршэлые харуулха гэжэ республиканска болон аймагуудай газетэнүүдэй редакторнуудые уялгалха.

8. Энэ тогтоолой дүүргэлтын ябаса тухай энэ оной июниин 15-да ба 30-да Министрнүүдэй Соведтэ, ВКП(б)-гэй обкомдо мэдээсэхэ гэжэ хүдөө ажахын министерствые, аймгүйсэдкомуудые болон партиин айкомуудые уялгалха.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

ВКП(б)-гэй обкомой секретарь А. ХАХАЛОВ.

…ольшевистскэ эрилтэ хэхэ ба дутагдалнуудтай эбсэшэгүй байха шухала

…нин—Сталинай парти хадаа …гөө хүдэлмэридэ анхарал ехэ…р хандаха, бүхы һайн ба муу …уудаа зүбөөр сэгнэжэ үзэхэ, …у ба дутагдалнуудаа зорим…ор элирүүлжэ, тэдэнээ дары …ахын тула шууд тэмсэхэ гэ…анай кадрнуудые болон бүхы …скэ хүнүүдые хододоо һурга…

…арти, большевигүүд, манай …й бүхы үнэн сэхэ хүдэлмэри…д ба ажалша хүнүүд. —гэжэ …Сталин тэмдэглэнэ,—манай …эриин дутагдалнуудые, ма…байгуулалтын дутагдалнуудые …үлэг лэ, манай хүдэлмэридэ …анай байгуулалтада хүжүүн, …, үжэнги ябадалай байхагүйн …а, үдэрһөө үдэртэ манай бүхы …эриин, манай бүхы байгуу…н һайжархын ба амжалта…аа амжалтануудта хүрэхын …а манай дутагдалнуудые …аха замуудые хараалаг лэ». …дэлмэриингөө дутагдалнуудые …ахын түлөө һайнаар тэмсэ…омнай манай саашанхи ам…нууд, урагшаа дабшалгым…темп угаа ехээр дулдыдаха …а. Имагтал большевистскээр …э хэхэ ба дутуунуудтай эбсэ…й байха гээшэ ажахын болон …урна байгуулалтын бүхы һал…нуудта урагшаа дабшалга хан…. Гэбэшье, энэ үнинэй мэдээ…йлые манай партийна ба со…э зарим нэгэн хүдэлмэрилэг…мартажархиһан байха юм. Ду…лнуудтаа либеральнаар, хай…эргээр хандадаг баримтанууд …эр лэ тайлбарилагдахэ бай…ВКП(б)-гэй Мухаршэбэрэй ай… түрүүн байһан хүтэлбэрилэг…имэрхүү дутагдалтай бай… Аймагай колхозуудай тэжээл …дхэхэ түсэбөө миил 38,5 про… дүүргэһэн дээрэһээнь 1950—…оной малай үбэлжэлгэ бэрхэ…эй байдалда орохо гэжэ мэ… байбашье, тэрэ дутагдалые … соонь усадхахын тулада …(б)-гэй айком ба тэрэнэй бюро …шье хэмжээ абаагүй бай… Тэжээлэй дутаһанһаа ба …харуулһанһаа боложо, тус ай… олон тоото мал гарзалаа. …шаг болоһон Мухаршэбэрэй …ай партконференци дээрэ энэ …далые коммунистнууд тон зү…шүүмжэлһэн байна.

…агдалнуудые тэсэжэ байлга…йна, советскэ ба ажахын за…үдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө му…ые үзэгдэнэ.

…арын аймагай Хамнигадайн …эй муугаар хүдэлмэрилдэг …ниинь манай газетэнүүдтэ …жэлэгдээ һэн. Хабарай тарил…түрүүшын үдэрнүүдтэ эндэ нэ… бригада түхэреэн сүүдхэ соо …мэрилдэггүй, нэгэшье трактор …ой графигай ёһоор ажалла…й байгаа. Тиимэ ушарһаа ха…й даалгабари эндэ дүүргэгдэ…й, 15 хүсэтэй трактор 5,5 гек…азар сүүдхэ соо хахалха бай…ад, миил 2 га газар хахалдаг …а. Тракторна бригадануудаа МТС-эй директор нүхэр Воробьев тон харюусалгагүйгөөр хүтэлбэрилнэ. Эртын культурануудай тарилгын унжагайржа байбашье һаань, аймагай хүтэлбэрилэгшэд — ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Мельничук, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Марков, аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын таһагые даагша нүхэр Агафонов гэгшэд саг соонь хэмжээ абаагүй.

Дутагдалнуудаа саг соонь элирүүлэнгүй, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл дэлгэрүүлэнгүй байха ябадал хадаа муу хойшолонгуудта хүргэнэ гэжэ дээрэ дурсагдаһан жэшээ дээрэһээ элирнэ. Дутагдалнуудтай эбсэхэ ба шүүмжэлэлгүй байха гээшэ бүдүүрхэхэ, бэеэ дээгүүр абхуулха, һанаа амар байха ябадалые зарим хүдэлмэришэдтэ түрүүлдэг юм.

Тиимэ дээрэһээ, манай парти хадаа дутагдалнуудтай эбсэшэгүй, большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл, үндэр эрилтэ хэдэг байхаар өөрынгөө кадрнуудые хүмүүжүүлхыень партийна организаци бүхэнһөө хододоо эридэг байна.

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй заабаринуудые хүтэлбэри болгон, ВКП(б)-гэй обкомой IV пленум болбол партийна активай суглаанууд, пленумүүд ба бюрогой заседанинууд дээрэ большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл зоримгойгоор дэлгэрүүлхэ, партийна, советскэ, ажахын органуудай хүдэлмэридэ бии байгаа алдуу ба дутагдалнуудые элирүүлһэн нүхэдые хододоо дэмжэхэ гэжэ партиин обкомой бюрое, горкомуудые, айкомуудые уялгалһан байна.

Партийна ба гүрэнэй жаяг заршам наринаар сахидаг ба даалгабарита хэрэгтээ үндэр харюусалгатайгаар хандадаг байхаар кадрнуудаа хүмүүжүүлхыень партийна органуудһаа пленум эриһэн байна.

ВКП(б)-гэй обкомой IV пленумэй эдэ заабаринуудые бүхы партийна организацинууд өөртөө хүтэлбэри болгохо зэргэтэй. Партийна организаци бүхэн, партийна ба советскэ хүдэлмэрилэгшэ бүхэн, коммунист бүхэн өөрынгөө урда үндэр эрилтэ табидаг байха, өөрынгөө ажал-ябуулгые шүүмжэлхы ёһоор сэгнэжэ үзэхэ, алдуу дутуунуудаа бүримүһэн усадхахын тула хододоо оролдохо ёһотой.

Үндэр эрилтэнүүдые хэхэ ба дутагдалнуудтай эбсэшэгүй байха ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ гүйсэдхэлэй шалгалта гээшэ ехэ туһатай.

Гүйсэдхэлэй шалгалтые шаламараар эмхидхэлгэ хадаа даалгагдаһан хэрэгтээ хүн бүхэнэй зүгһөө харюусалгатайгаар хандаха арга олгоно. Гүйсэдхэлэй шалгалта һайнаар табибал, алдуу дутагдалнуудые дары элирүүлжэ, тэдэниие усадхаха ябадалда ехэ туһатай байна.

Большевистскээр эрилтэ хэхэ, дутагдалнуудтай эбсэшэгүй байха бүреэ манай партийна организацинууд өөһэдынгөө урда табигдаһан зорилгонуудые улам амжалтатайгаар шиидхэхэ байна.

…ССР-эй Ехэ театрын 175 жэлэй ойдо зорюулагдаһан вечер

…В. Фрунзын нэрэмжэтэ Со…э Армиин Центральна байшан …ССР-эй Ехэ театрын 175 жэ…йдо зорюулагдаһан вечер бо… Тус вечертэ Советскэ Армиин …дууд, офицернүүд ба гене…уд байлсаба. РСФСР-эй …ата артистка, РСФСР-эй …вно Соведэй депутат В. А. …дова «СССР-эй Ехэ театрын …ско зам» гэһэн элидхэл хээ. …етскэ Армиин Центральна байшангай начальнигай орлогшо полковник Д. А. Журавлев амаршалгын телеграмма уншаад, «ССР Союзай Ехэ театрын 175 жэлэй ойн үдэртэ —М. В. Фрунзын нэрэмжэтэ Советскэ Армиин Центральна байшанһаа» гэһэн гаршагтай бэлэг-хрустальна ваза барюулба.

Вечерэй түгэсхэлдэ СССР-эй Ехэ театрын элитэ артистнуудай хабаадалгатай концерт болоһон байна.

Волго-Донской каналай барилгашад-рационализаторнууд

…ЛИНГРАД, майн 25. (…С). Волго-Донской каналай …гын Управлениин уралан на…улгын ба ухаалан зохёолгын … болбол хүдэлмэриин сагые …дхэлгэдэ зорюулагдаһан олон …дурадхалнуудые апрель ба …соо абаһан байна.

…алдаг эскаваторнуудай нэгэ…халагша мастер Федор Пи…нко экскаваторай бүтээсые бүридхэхэ тусхай счетчик зохёогоо, мүн удхуурида няалдаһан шоройе автоматическа арилгаха зүйл дархалаа. Эдэ хоёр хэрэгсэлнүүдынь жэл соо олон мянган түхэриг арбилха байна.

Инженер-механик Михаил Мешков «ЭШ—1» экскаваторай зарим детальнуудые улам нарижуулба, тэрэнэйнь ашаар экскаваторай бүтээсэ нилээд дээшэлээ.

ТАРИЛГА, ПАР ХАХАЛАЛГА ХОЁРЫЕ ЗЭРГЭ ЯБУУЛХА

☆

Түрүүшынхи шэхгеэгөө хүдэлмэрилхөө яагаа6?

Полевой хүдэлмэри эхилхэтэеэ хамта Курбын МТС пар хахалалгые түргэн темпээр ябуулжа захалһан байгаа. Тиин, богонихон саг соо тус МТС 2500 гаран гектар газар хахалжа, түсэбөө 43 процент дүүргэһэн байна. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг нүхэр Базаровай, «Первое Мая» колхоздо хүдэлмэрилдэг нүхэр Ерофеевэй, Кагановичын нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилдэг нүхэр Спиридоновой бригаданууд пар хахалха даалгабарита түсэбөө үшөө майн 10-да дүүргэһэн байха юм.

МТС-эй дирекци эдэ түрүү бригаданудай жэшээгээр пар хахалалгын темп үдэр бүри түргэдхэхэ ёһотой байһан аад, харин һүүлэй үдэрнүүдтэ энэ хүдэлмэриин темпые һуладхаһан байха юм. Хэрбээ майн 10 хүрэтэр декада бүхэндэ 1000 гаран гектар газар хахалһан байгаа һаа, майн 10-һаа 20 хүрэтэр оройдоо 167 гектар газар хахалһан байха юм. Энгельсын, 18 партсъездын, Орджоникидзын нэрэмжэтэ колхозуудай поли дээрэ хүдэлмэрилдэг тракторна бригаданууд энэ саг соо нэгэшье гектар пар хахалаагүй. Тиихэдэ Димитровэй нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилдэг нүхэр Филипповэй бригада 720 гектар пар хахалха түсэбтэй байһан аад, полевой хүдэлмэриин эхилһэнһээ хойшо оройдоо 17 гектар газар хахалаа. Тэрэшэлэн «Улаан Эрхирик» колхоздо хүдэлмэрилдэг тракторна бригада өөдтэй юумэ хээгүй.

Курбын МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд пар хахалалгые түрүүшын үдэрнүүдэйхидэл адляар эмхидхээ һаа, мүнөө түсэбөө дүүргүүтэй байха һэн. Теэд, зарим тракторна бригадануудайнгаа хүдэлмэри мүртэйгөөр эмхидхэжэ шадаагүй дээрэһээ пар хахалалгаяа удааруулжа байна.

Д. Санжимитыпов, манай корреспондент.

Түрүү бригада

Хориин аймагай Кульска сельсоведэй «Гигант» колхозой поли дээрэ Үдын МТС-эй Д. Рассадинай тракторна бригада пар хахалжа эхилэнхэй. Тус бригадын механизаторнууд үдэр бүриингөө график үлүүлэн дүүргэнэ. Богонихон саг соо эдэнэр 300 гектар газар һайн шанартайгаар хахалжа, түсэбөө 41 процент дүүргэбэ.

Энэ бригадын трактористнууд Иван Рассадин, И. В. Рассадин ба И. А. Рассадин гэгшэд пар хахалалга дээрэ үдэр бүриингөө даалгабариие 110—120 процент дүүргэнэ.

☆☆☆

Түнхэнэй МТС дамжуулгын Улаан туг абахань

Хабарай полевой хүдэлмэри дээрэ дэлгэрүүлэгдэһэн республикын машинно-тракторна станцинуудай социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, МТС-үүдэй ба газартаряалангай органуудай союзай обком, БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерство болбол энэ жэлдэ хабарай хожомдожо ерэбэшье, шэнэ техникээр нилээд хангагдаһан ба хүдэлмэриин түрүү метод—часай график үргэнөөр хэрэглэһэн республикын түрүү МТС-үүд хүдэлмэридөө нилээд амжалтануудые туйлаа гэжэ тэмдэглэбэ.

Майн 20-ной байдалаар Түнхэнэй МТС-эй (директорэй уялгые дүүргэгшэ нүхэр Гончаров, месткомой түрүүлэгшэ нүхэр Лисанов) механизаторнууд тракторна хүдэлмэриингөө жэлэй түсэбые 26 процент дүүргэһэн, ороохото культурануудай тарилгые 79,2 процент дүүргэһэн ба пар хахалалгада эмхитэйгээр ороһон байна. Эдэ хүдэлмэринүүдые дүүргэхэдээ эрхим шанар хангаа.

Тэрэшэлэн Курбын МТС-эй (директорынь нүхэр Воробьев, рабочкомой түрүүлэгшэ нүхэр Иванова), Чесанын МТС-эй (директорэй уялгые дүүргэгшэ нүхэр Николаев, месткомой түрүүлэгшэ нүхэр Михайлова) механизаторнууд машинно-тракторна паркаа ашаглаха хэрэгтэ һайн дүнгүүдые туйлаа. Ново-Брянска, Удын, Бургалтайн ба бусад олон МТС-үүдэй механизаторнууд нёдондонойхидо орходоо хүдэлмэрээ нилээд һайжаруулаа.

Энээнтэй хамта, МТС-үүдэй ба газартаряалангай органуудай союзай обком, БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерство болбол Ехэ-Кударын, Гашейн, Хориин, Итанцын ба бусад хэдэн МТС-үүдэй тракторна бригаданудаа тон муугаар хүтэлбэрилжэ байһыень, трактористнуудай дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхээгүй, трактористнуудай хүдэлмэридэ часай график нэбтэрүүлхэ ябадал хангаагүй байһыень онсо тэмдэглэнэ.

МТС-үүдэй ба газартаряалангай органуудай союзай обком, республикын хүдөө ажахын Министерство болбол өөһэдынгөө дамжуулгын Улаан тугые Түнхэнэй МТС-эй механизаторнуудта барюулха гэжэ тогтообо. Дамжуулгын Улаан туг абахын тула кандидадуудаар Чесанын ба Курбын МТС-үүдэй коллективүүд бэшэгдээ.

МТС-үүдэй ба газартаряалангай органуудай союзай обком, республикын хүдөө ажахын Министерство болбол полевой хүдэлмэри дээрэ социалистическэ мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлхыень, хүдэлмэридөө түрүү метод, часай график шууд нэбтэрүүлхыень, тракторна паркынгаа бүтээсые эрид дээшэлүүлхыень, гүрэнэй зөөри алмахыень, тракторна хүдэлмэринүүдэй эрхим шанар ба 1951 ондо үндэр баян ургаса хуряаха ябадал хангахыень бүхы МТС-үүдэй механизаторнуудые уряалаа.

Бичурын МТС юундэ гээгдэнэб?

Бичурын МТС мүнөө жэлдэ хабарай полевой бүхы хүдэлмэри амжалтатайгаар ябуулха, тарилгын темпые ба машинануудай бүтээсые үдэрһөө үдэртэ дээшэлүүлхэ дүүрэн арга боломжотой. Тус МТС нилээд олон шэнэ тракторнууд ба сеялкэнүүдтэй. Тэрэшэлэн һайнаар түхеэрэгдэһэн типовой машинно-тракторна мастерскойтой.

Заһагдаһан тракторнууд ба машинануудые тушаажа абахадаа гүрэнэй комисси болбол МТС-эй бүхы механизмуудыень полевой хүдэлмэридэ һайнаар бэлэдхэгдээ гэһэн сэгнэлтэ үгэһэн байгаа. Иимэ ехэ арга боломжонуудтай байбашье, Бичурын МТС мүнөө тарилгын үедэ ехэ гээгдэнгеэр хүдэлмэрилжэ байна. Майн 15 болотор тарилгынгаа түсэбые миил 55 процент дүүргэһэн, условно трактор бүхэнөөр үдэр бүри 5,5 гектар газар элдүүрилхэ ёһотой аад 4,5 гектар элдүүрилһэн байха юм. Зарим тракторна бригаданууд илангаяа муугаар хүдэлмэрилнэ. Жэшээнь, «Ленинский путь» колхоздо хүдэлмэрилдэг тракторна бригада һүүлшын декада соо условно трактор бүхэнөөр оройдоо 28 гектар газар элдүүрилээ. Тиихэдэ энэ бригадын тракторист Утенков нүгөөдэ халаанайнгаа трактористтай хамта 10 үдэр соо миил 9 гектар газар хахалһан байна. Тус бригадада, мүн бусадшье олон бригадануудта тракторнуудынь техническэ харууһалга муутай дээрэһээ ходо эбдэрдэг ба зарим механизаторнууд ажалай жаяг заршам эбдэдэг, мүн эмхидхэлэй хүдэлмэриин муугаар табигдаһан ба МТС-эй механигуудай бригадануудта техническэ туһаламжа багаар хүргэдэг дээрэһээ тэдэнэй ажалай бүтээсэ тон бага байна.

МТС-эй директор нүхэр Нетесовэй хэлэдэгэй ёһоор хадаа харьяата колхозуудай үрһэ хүрэнгэеэ хаһа болзортонь зөөдэггүй, мүн горючи шэрэдэг баржын хожомдожо ерэһэн туладань Бичурын МТС хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилөө гэжэ ойлгохоор.

Теэд доро дурсагдаһан баримтанууд дээрэһээ харахада, МТС-эй директорэй хэлэдэгынь ямаршье үндэһэ баримтагүй байха юм. Һүүлэй үедэ үрһэнэй шэниисэ шэрэлгэдэ нэгэ хэды һаад болоһон байбашье, сахарна свёклын ба овёсой хүрэнгэнүүдые колхозууд ямаршье һаадгүйгөөр шэрэдэг. Тиигэбэшье, эдэ культурануудай тарилгые тус МТС таһалдуулаа. Шэниисын үрһэнэй хаһа болзортоо зөөгдэдэгшье байхадань, Бичурын МТС тарилгыень мүн лэ таһалдуулһан байна. Аймагай бусад МТС-үүд нефтепродуктнуудаа хаһа саг соонь асаржа шадаһан байгаа. Харин гансал Бичурын МТС нефтепродуктнуудые саг соогоо асаржа шадаагүй байшоо.

Тус МТС өөрынгөө тон ехэ резервнүүдые ашагланагүй. Жэшээнь, колёсно тракторнууд гэрэлээр хангагдаагүй тула бүхыдөө шахуу һүниндөө хүдэлмэрилдэггүй. Теэд МТС тэдээниие электрын гэрэлээр хангаха дүүрэн арга боломжотой байгаа. Гадна, тракторнуудынь бүтээсэтэйгээр хэрэглэгдэнэгүй, тракторна агрегадууд муугаар бүридхүлэгдэнэ. Заримдаа «НАТИ» тракторнуудта 3 сеялкын оронд 2 сеялкэ шаргагалаад ябана. Тиихэдэ загонуудай муугаар татагдаһан дээрэһээ шушуурнууд үлэжэ, тэрээниие хахалжа дүүргэхын тула тракторнуудаа багахан газарта эрьелдүүлһээр механизаторнууд ехэ сагаа гээдэг, горючи ехээр галдадаг байна. Тэрэшэлэн һайнаар бэлэдхэгдэһэн, урда жэлынь 2—3 дахин хахалагдаһан пар дахин хахалжа, агротехникые бүдүүлигээр эблэдэг, тарилгые болзор соонь дүүргэхын түлөө оролдодоггүй байха юм.

Эндэхи тракторна бригаданууд хүдэлмэрээ часай графигаар эмхидхээгүй. МТС-эй директорые политическэ талаарнь орлогшо нүхэр Лобанов энээнэй түлөө МТС-эй механигуудта зэмэ тохоод, өөрөө ямаршье хэмжээ абанагүй. Тэрэшэлэн тракторна бригадануудта политическо-ниитын хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэһэн, социалистическэ мүрысөөн хүсэд дэлгэрүүлэгдээгүй ба хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилэгдэдэг байна. Имагтал энэ шалтагаанһаа трактористнуудай ажалайнь бүтээсэ тон өөдэгүй байха юм. Ямар бригадын гээгдэжэ, ямар бригадын түрүүлжэ ябаһаниие гансал МТС-эй дирекци мэдэнэ. Түрүүшүүлэй дүй дүршэл механизаторнуудай дунда дэлгэрүүлэгдэдэггүй, түрүүшүүл урмашуулагдадаггүй.

Бичурын МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд эндэ хэлэгдэһэнһээ зохихо тобшолол хэжэ, тракторна бригадануудые ёһо тэдыгээр хүтэлбэрилдэг методһээ хахасаха, машинно-тракторна станцияа гүнзэгы гээгдэлһээ дары түргэн гаргаха хэмжээнүүдые абаха бэзэ гэжэ найдагдана.

М. Иванов.

ҮБҺЭ НОГООНОЙ ҮНДЭР УРГАСЫН ТҮЛӨӨ!

★★

Тэжээл бэлэдхэлэй бригадануудай хүдэлмэри

Партиин обкомой IV пленумэй тогтоолые хэрэг дээрэ бэелүүлэн, Кяхтын аймагай бүхы колхозууд тэжээл бэлэдхэлгын сагүргэлжын бригадануудые эмхидхэһэн байна. Тэдэ бригаданууд байгша ондо үбһэ ногооной үндэр баян ургаса хуряажа, ниитын малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна. Эдэ бригаданууд хүдөө ажахын техникээр яһала һайнаар хангагданхай.

Сабшалан дээрэ олон жэлдэ хүдэлмэрилһэн баян дүршэлтэй луговодууд бригадануудые хүтэлбэрилнэ. Жэшээнь, Усть-Кяхтинска сельсоведэй Калининай нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхоздо 21 колхознигуудһаа бүридэһэн тэжээл бэлэдхэлгын бригада коммунист нүхэр Тугутовай хүтэлбэри доро хүдэлмэрилнэ. Тус бригадын үйлэдбэриин түсэб ба ажалта үдэр бэшэлгын гурим колхознигуудай хамтын суглаан дээрэ баталагдаһан байгаа. Энэ бригадада хамта дээрээ 400 гектар сабшалангай газар даалгагданхай. Майн түрүүшын декада соо тус бригадынхид 300 гектар сабшалангаа һайрамай уһаар, мүн уһалууриин системэһээ уһалһан ба модо шулууһаа, бургааһа һөөгүүдһээ сэбэрлэһэн байха юм. Бригадын гэшүүд сабшалангайнгаа ургасые дээшэлүүлхын түлөө эршэмтэйгээр оролдожо, хэдэн мянгаад центнер нютагай, 4,5 тонно минеральна үтэгжүүлгэнүүдээр сабшалангаа үтэгжүүлһэн, 20 гектарта үтэг хэһэн байна. Сабшалан дээрэ тараагдаһан наг шэбхэ элдэб аргаар газарай хүрьһэндэ шэнгээгдэнэ. Тэрэшэлэн сабшалан хүрээхэ, сабшалангай газарнуудые борнолхо хүдэлмэринүүд үргэнөөр хэгдэнэ. Агрономическа наукын түйлалтануудые хэрэглэн, тус бригада хэдэн гектар дээрэ гранулированна үтэгжүүлгэ оруулгатайгаар ногоо тариха юм. Бичурынхидай уряада харюу болгон тус бригадынхид сабшалангай гектар бүриһөө 30 центнер үбһэ хуряаха уялга абанхай. Хамта дээрээ 600 гектар сабшаланһаа 15 мянган центнер үбһэ хуряаха гэжэ шиидэһэн байна. Мүнөө энэ бригадынхид силосно нүхэнүүдые сэбэрлэжэ ба башнинуудые заһабарилжа байна.

Мүн Субагтын сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз нёдондонойнгоо алдуунуудһаа онсо тобшолол хэжэ, мүнөө жэлдэ тэжээлэй база байгуулхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ. Тэрэшэлэн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тэжээл бэлэдхэлгын бригада һайрамай уһаар сабшалан уһалха түсэбөө хоёр дахин үлүүлэн дүүргээ. 700 гектар сабшалангай модо шулуун сэбэрлэгдэһэн, 15 гектарай орондо 25 гектар дээрэ үтэг хэгдэһэн байха юм.

Аймагай олонхи колхозуудта уһалууриин системэнүүд заһагдажа, шэнээр баригдажа байна. Тэрэшэлэн колхозуудай фермэ шадарай участогуудта нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Мүнөө тэжээлэй культуранууды ба ногоонуудые тарихын тула газар элдүүрилэгдэжэ, үтэгжүүлэгдэжэ байна. Мүнөө жэлдэ зелёнко, наран сэсэг болон тэжээлэй бусад культуранууд нёдондонойхиһоо һураггүй ехээр таригдаха юм. Бүхы колхозууд үрһэнэй материалаар дүүрэн хангагданхай. Тинхэдэ мүнөө сенокосилканууд, морин тармуурнууд болон үбһэ хуряалгын бусад зэр зэмсэгүүдые заһабарилгада ехэхэн анхарал хандуулагдана. Заһабарилгын хүдэлмэри графигай ёһоор ябуулагдана.

А. Шапошников.

Сабшалангаа һайжаруулна

Хоринн аймагай Ашангын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз сабшалангаа һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулна. Үнгэрэгшэ үбэлэй ба хабарай турша соо сабшалангай газар дээрэ 6600 ашаа наг шэбхэ гаргаһан, 30 гектарта нэжээд бүриин 55 тонно шэбхэ тараажа, үтэг хэһэн байна. 300 гектар сабшалангай талмай модо шулууһаа сэбэрлэгдээ. Уһалууриин канава һубагуудһаа 550 гектар сабшалан уһалагдаха ёһотой аад, мүнөө 300 гектар уһалагдаа. Гадна, 80 гектар талмай һайрамай уһаар уһалагдаһан байна. Уһанай һаадгүйгөөр урдахын тула 6 километр утатай канава элһэ шоройһоо, ургасын үлэгдэлнүүдһээ сэбэрлэгдэһэн байна. Сабшалан һайжаруулгын хүдэлмэридэ 25 колхознигууд, 10 мори унаа табигдаһан байна.

Красно-партизанска сельсоведэй Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд сабшалан һайжаруулгын хүдэлмэрииe муу бэшээр ябуулна. Энэ колхоз уһалууриин канавануудһаа 610 гектар сабшалан уһалха түсэбтэй аад, мүнөө 590 гектар уһалаад байна. Сабшалангай газар һайрамай уһаар уһалха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ һэн. Мүн 10 километр утатай уһалууриин канаванууд сэбэрлэгдэһэн, 20 гектарта үтэг хэгдэһэн, сабшалан дээрэ 3000 ашаа наг шэбхэ гаргагдажа, тараагдаһан ба 200 гектар сабшалангай модо шулуун түүгдэһэн байха юм.

П. Мишинский.

★

ШУХАЛА ХЭРЭГЫЕ ТООНОГҮЙ

ВКП(б)-гэй обкомой IV пленум хадаа хүгжэжэ байгаа малажалдаа тогтууритай тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын тула сабшалангай ургаса эрид дээшэлүүлхые аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө эриһэн байгаа. Энэ шиидхэбэриие бэелүүлхын тула Баргажанай аймагай колхозууд өөдтэй юумэ хээгүй байһаар. Аймагай колхозууд үнгэрэгшэ жэлэй үбэлжэлгэһөө ямаршье тобшолол хээгүй.

Хүдөө ажахын таһагай түсэбэй ёһоор аймагай колхозууд сабшалан дээрээ 120 мянган тэргэ наг шэбхэ гаргаха, 1200 гектар талмайда үтэг хэхэ, 8 мянган гектар газар сэбэрлэхэ, 2900 га газар уһалха ёһотой байгаа. Теэд энэ хүдэлмэриин ехэнхи хубинь бүтээгдээгүй байна. Сабшалан дээрэ миил 44300 тэргэ наг шэбхэ гаргагдаа, 322 гектар газар модо шулууһаа сэбэрлэгдээ, 163 гектар газар уһалагдаһан байна. Эдэ тоонууд юу харуулнаб гэхэдэ, аймагай хүдөө ажахын таһаг, тэрэниие даагша нүхэр Максимов, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд малажалдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын түлөө ёһотойгоор тэмсэнэгүй гэжэ гэршэлнэ. Энэ шухала хэмжээ-ябуулга таһалдуулагдахадаа хүрөөд байна. Аймагай 11 колхозуудай миил 5-ниинь сабшалан дээрээ наг шэбхэ зөөнэ. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз энэ хүдэлмэри илангаяа муугаар ябуулна. Сталинай нэрэмжэтэ (Суво), Сталинай нэрэмжэтэ (Баргажан) колхозууд оройдоо 1—2 гектар газарта үтэг хээл, бэшэ юушье хээгүй байһаар. Эдэ хоёр колхозуудта дүй дүршэл ехэтэй луговодууд нүхэд Колодин ба Доржиев гэгшэд бии юм. Теэд, элээнэй дүй дүршэл бүгэдын шадабари болгогдоногүй. Тинхэдэ республикын суута луговод А. Батышевай баян дүй дүршэл бүри нэбтэрүүлэгдэнэгүй.

Сабшалангай газар уһалха саг ерэнхэй байна. Теэд энэ хүдэлмэри аймагай колхозуудта оройдоо ябуулагданагүй. Тинхэдэ аймагай нэгэшье колхоздо тэжээл бэлэдхэлэй бригала байгуулагдаадүй. Тиимэһээ сабшалангай ба бэлшээриин газар һайжарүулха хүдэлмэри эрхилэгдэдэггүй байһаниинь гайхалтай бэшэ. Сабшалангай газар дээрэ малаа бэлшээхэээ болихоор саг болоо. Теэд мүнөө малынь сабшалан дээрээ бэлшэһээр зандаа.

Эдэ бүхы баримтанууд хадаа аймагай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд партиин обкомой шиидхэбэриие бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө оролдоногүй гэжэ гэршэлнэ.

М. Бастриков.

Московско область. Хара хүрьһэгүй полосагай научно-шэнжэлэлгын институтай тарянай ажахын лабораториие хүтэлбэрилэгшэ, Сталинска шангай лауреат, профессор В. Е. Писарев хабарай шэниисэ, ячмень, овёс ба томо ороохотой гречихын селекци тушаа хэһэн хүдэлмэрөө дүүргэжэ байна. Юрын гречихада орходоо тус гречихын ороохон хоёр дахин томо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Е. Писарев шэниисын шэнэ сортнуудые шэнжэлжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Полевой стануудтахи нүүдэл библиотекэнүүд

Кяхтын аймагта хабарай тарилгын эхилһэнһээ хойшо нүүдэл 5 библиотекэ хүдэлмэрилнэ. Библиотекэ бүхэндэнь элдэб янзын 200-һаа 1000 хүрэтэр номууд бии. Номуудынь городской библиотекын фондһоо шэнэ номуудаар ба журналнуудаар хододоо һэлъбэгдэнэ.

Нүхэр Масловагай даадаг нүүдэл библиотекын 300 гаран номуудые колхознигууд ба тракторнстнууд һонирхон уншана. Нүхэр Маслова үдэр бүхэндэ полевой стан ба тракторна бригадануудаар ябажа, тэндэ хүдэлмэрилэгшэдые шэнэ номуудтай танилсуулна, ямар нэгэн шэнэ номой удхые механизаторнуудта хөөрэжэ үгэнэ. Субагтын сомоной колхозуудай полевой стануудые нүхэр Жигмитдоржиевай даажа байһан библиотекэ номуудаар хангана. Нүхэр Жигмитдоржиев Ворошиловай, Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудай стануудта колхознигуудай һонирхоһон номуудһаа, газетын хуудаһанһаа шангаар уншалга эмхидхэнэ.

Тэрэшэлэн Усть-Киранска, Усть-Кяхтинска сомоной Соведүүдэй колхозуудта нүүдэл библиотекэнүүд муу бэшээр хүдэлмэрилнэ.

М. Багадаев.

Манай календарь

УУРАЛАЙ МАШИНА ЗОХЁОГШО

(И. И. Ползуновой нүгшэһэнһөө хойшо 185 жэл гүйсэһэнэй ойдо)

Дэлхэй дээрэ эгээ түрүүшын ууралай машина ухаалан бүтээһэн,ород арадай бэлиг түгэлдэр хүбүүн Иван Иванович Ползуновой (1728—1766) нүгшэһэнһөө хойшо мүнөөдэр 185 жэл гүйсэбэ. И. И. Ползунов Екатеринбург (мүнөө Свердловск) городто түрөө. Тэрэнэй эсэгэ тон багахан салин абадаг юрын солдат байһан тула хүбүүндээ эхин һургуули дүүргүүлжэ шадахагүй байгаа. Тиимэһээ И. И. Ползунов эхин һургуулияа орхижо, заводой механигай туһалагшаар хүдэлмэрилжэ эхилээ һэн.

1748 ондо Ползунов болбол уральска горнозаводской мэргэжэлтэдтэй хамта Алтайдахи Колывано-Воскресенскэ заводуудта ошоо һэн. Тэндэ хүдэлмэрилхэ зуураа, Ползунов горно заводой элитэ ехэ мэргэжэлтэн болоһон байна.

Тэрэ хадаа арадай хүндэ хүшэр байдалые мэдэрдэг, тиигээд тэдэнэй ажалыень хүнгэдхэхэ арга хододоо бэдэрдэг байгаа.

18-дахи зуунжэлэй эсэс хүрэтэр промышленностьда имагтал урадхуул уһанай энерги ашаглагдадаг байһан юм. Тиин завод, фабриканууд гол мүрэнүүдэй эрье дээгүүр баригдажа, уһаар эрьюулэгдэдэг мөөринүүд-двигательнүүдээр хүдэлгэгдэдэг байгаа. Тиимэһээ тэдэ мөөринүүд-двигательнүүд үбэлэй үедэ заримдаа зогсошодог ушарнууд олонто үзэгдэдэг һэн. Хүгжэжэ байгаа промышленностьда шэнэ, таарамжатай һайн, зогсолтогүйгөөр хүдэлмэрилдэг двигатель хэрэгтэй болоо бэлэй. Эгээ иимэ двигателиие дэлхэй дээрэ хэнһээшье түрүүн ородой бэлигтэ механик И. И. Ползунов ухаалан бүтээһэн байна.

Ползунов 1763 оной апрельдэ өөрынгөө проектые Колывано-Воскресенскэ заводуудай начальнигта үгөө һэн. Тэрэ хадаа таһалгаряагүйгөөр хүдэлдэг, хоёр цилиндртэй поршнево машина ухаалан зохёоһон байгаа. Тэрээгээрнь ямаршье заводые хүдэлгэжэ болохо байба.

Ползуновой проект баталагдаһан болобошье, машиные үйлэдбэрилэн бүтээлгэ түйлай ехээр удаараа. Юуб гэхэдэ, Ползуновто туһалхаар нэгэшье мэргэжэлтын үгтөөгүй дээрэһээ үйлэдбэриин түйлай ехэ энэ машиные бүтээхэ талаар Ползунов гансаараа айхабтар ехэ хүдэлмэри хэбэ. Тэрэ хадаа машинынгаа металлическа детальнуудые үйлэдбэрилхэ зэмсэгүүдые, мүн станогуудые бүт[...] өөрөө хэһэн байха юм.

1765 оной эсэстэ Ползу[...] теплосиловой установко ба[...] жа дүүрэбэ. Тинн машины[...] рүүшын туршалга һайн ур[...] руулба. Даашагүй хүшэр х[...] ажалһаа бэень муудажа, П[...] нов 1766 оной майн 27-до [...] һаа нүгшөө. Ползуновой нү[...] һэнэй һүүлээр хэдэн хоног [...] рөөд байхада, тэрээнэй ух[...] бүтээһэн ууралай машина [...] галтада орожо, ямаршье [...] гүйгөөр, бата найдамтайгаар [...] дэлмэрилхэ байһанаа харуу[...].

Ород арадай бэлиг түгэлдэр [...] шэн зоригто хүбүүнэй ухаал[...] тээһэн, дэлхэй дээрэ анха ту[...] шые ууралай машина 1766 [...] августын 7-до заводой хэр[...] жэдэ үгтөө һэн. 1766 оной [...] риин 10-да машинын котел [...] гүй багахан шалтагаанһаа [...] жо эхилбэ. Тинхэлээрнь тус [...] лые заһабариланшьегүйгөөр, [...] котелоор һэлгэншьегүйгөөр [...] шиные бүримүһэн зогсоож[...] бо. Һүүлээрнь, машиные 12 [...] соо зогсооһон хойноо, Колы[...] Воскресенскэ заводуудые да[...] байһан хариин оронойхид ту[...] шиные задалха приказ үгэж[...] далуулжархиһан байха юм. Т[...] гэжэ дэлхэй дээрэ эгээн түрүү[...] ууралай универсальна машин[...] сороо һэн. Хойто тээнь, а[...] жэл үнгэрһэн хойно анг[...] Уатт гэгшэ заводто хэрэг[...] ууралай машинада патент а[...] юм.

И. И. Ползунов өөрынгөө [...] лан зохёолгоор научна [...] шэн баатаршалга гаргаа. [...]ород механик теплотех[...] фундамент табиһан байна. Р[...] хүгжэлгэдэ дурагүй харин [...] нойхидой харата ябуулгаһаа [...] ложо, И. И. Ползуновой у[...] машина, тэрээнэй арюун зо[...] хэрэг мартагдаа һэн. Т[...] творчестводо хабаатай доку[...] нүүд архивуудай тооһондо д[...] дан, манай үдэрнүүд хүрэт[...] роо хүртэнгүй хэбтээ. Г[...] манай социалистическэ Эх[...] юрын солдадай хүбүүнэй бү[...] агууехэ хэрэгые мартаагүй, [...] дэшье мартахагүй. Мүнөөнэ[...] үеын техникын эхин гула[...] дэргэдэ хэнһээшье түрүүн жа[...] эрхэ олоһон өөрынгөө алдар[...] бүүе манай арад мартаагүй, [...] зээшье мартахагүй.

И. Тяжел[...]

РКП(б)-гэй БҮХЭРОССИЙСКА X КОНФЕРЕНЦИ

★

(30 жэл гүйсэһэнэй ойдо)

★★

РКП(б)-гэй Бүхэроссийска X конференци 1921 оной майн 26—28-да болоһон байна.

Тус конференци хадаа манай партида, советскэ арадта тон орёо бэрхэ үедэ зарлагдаа һэн. Тэрэ үедэ оронойнгаа арадай ажахы империалистическэ ба гражданска дайнуудаар һандаргагдаһан байба. Промышленностьда хэрэглэгдэхэ түүхэй эд ба түлишэ дутажа байгаа.

Дотоодын ба гадаадын дайсадта эсэргүүсэн тэмсэжэ байһан үедэ ажалшад бүхы бэрхэшээлнүүдые тэсэдэг, ямаршье хохидолнуудые дабажа гарадаг байгаа. Гэбэшье эсэһэн, зобоһон арад ниитэ хадаа дайнай дүүрээд байхада үлэсхэлэн ба дутагдалта байдал дээрэһээ сэрэгэй коммунизмын зарим хэмжээнүүдтэ дурагүйтэжэ эхилһэн юм. Тиин, хүдэлмэришэн анги ба ажалша таряашадай хоорондохи союзай—пролетариадай диктатурын үндэһэ һууриин һуладаха аюул бии болоо һэн.

1921 оной мартда большевистскэ парти болбол Ленин ба Сталинай заабаряар сэрэгэй коммунизмһаа шэнэ экономическа политикада шэлжэн орохо онсо шухала удхатай шиидхэбэри X съезд дээрээ абаһан байгаа. Продразвёрстко болбол продналогоор һэлгэгдэһэн юм. Шэнэ экономическа политика хадаа хүдэлмэришэн ангиин ба таряашадай союз бэхижүүлхэ, ажахын һандаралые усадхаха, арадай ажахые һэргээн бодхоохо, социалистическэ экономикын һуури табиха гэһэн зорилготой байгаа.

Шэнэ экономическа политика болбол манай орон дотор социализмын илалта түйлаха советскэ гүрэнэй ажахын тон зүб политика мүн байһан юм. Партийна ба советскэ органуудай гол зорилгонь шэнэ экономическа политикада орохо тухай X съездын түүхэтэ шиидхэбэриие бодото дээрэнь бэелүүлхэ, энэ политикын удхашанарые олониитэ ажалшадта ойлгуулха хэрэг байгаа.

«Зүүнэй» элдэб хашхаралдаашад ба баруунай капитулянтнууд болбол манай орон дотор социализмын байгуулагдаха арга боломжотой байһые арсадаг, партиин политикада эсэргүү тэмсэл ябуулдаг байгаа. Эдэ дайсад хадаа шэнэ экономическа политика бэелүүлхэ хэрэгые таһалдуулха, пролетариадай диктатурые һуларуулха ба капитализмые дахинаа бодхоохо зорилготой һэн. Ленин ба Сталинай ударидалгаар партиин Центральна Комитет хадаа эдэ бүхы капитулянтнуудай хорото муухай зорилгонуудые элишэлэн, эрид шанга сохилто хээд, манай орон дотор социализм байгуулха, шэнэ экономическа политикые бэелүүлхэ хэрэгтэ партиие залан ударидаһан юм.

Зүгөөр, шэнэ экономическа политикые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ элдэб олон бэрхэшээлнүүд ушарһан байна. Ажалшан ниитын зарим хубинь, мүн тэрэшэлэн зарим коммунистнууд шэнэ экономическа политикын удхашанарые, болоһон энэ эрид эрьелтын удхашанарые гүйсэд ойлгожо шадаагүй байба. Тиихэдэ, антибольшевистскэ этэгээдүүд партиин политикые, ленинскэ политикые хазагайруулжа байба. Тиимэ дээрэһээ, партиин Центральна Комитет ээлжээтэбэшэ Бүхэроссийска X партийна конференци зарлаһан юм.

Продразвёрсткые продналогоор һэлгэхэ тухай хуулиие бэелүүлхэ ябадалтай дашарамдажа гараһан ажахын политикын шухала асуудалнууд конференциин гол анхаралда табигдаа һэн. Конференци дээрэ зүбшэн хэлсэхэ зүйлнүүдэй гол асуудалаар—экономическа политика тухай асуудалаар—В. И. Ленин элидхэл хэһэн байна.

X партконференци дээрэ хэлэһэн элидхэл ба үгэнүүд соогоо В. И. Ленин шэнэ экономическа политикын удхашанарые гүнзэгыгөөр үндэһэлэн харуулһан, сэрэгэй коммунизмын политикаһаа шэнэ экономическа политикада орохын түлөө тэмсэлэй научна программа партида үгэһэн, социалистическэ экономикын үндэһэ һууриие байгуулха тон зүб зам заажа үгэһэн байна. Хүдэлмэришэн ангиин ба таряашадай хоорондохи союзые батадхаха, пролетариадай диктатурые бэхижүүлхэ шухалын шухала зорилгонууд тэрэ үедэ партиин үмэнэ табигдаа һэн. Энэ хараа болол В. И. Ленинэй элидхэлэй гол удхань байгаа. Шэнэ экономическа политика болбол капиталистнуудай аша туһада бэшэ, харин таряашадай аша туһада хэгдэһэн сухарилта мүн, энэ политика нэн түрүүндэ хүдэлмэришэн ангиин ба таряашадай союзые бэхижүүлхэ, социалистическэ секторэй илаха хэрэгтэ зорюулагданхай юм гэжэ В. И. Ленин тус конференци дээрэ онсолон тэмдэглэһэн байна.

Троцкистско-зиновьевско бузарнууд, бухаринецууд болбол шэнэ экономическа политикые пролетариадай диктатурын принципүүдһээ сухарилта гээшэ гэжэ харадаг ба ондоошье хазагай харша үгэнүүдые хэлэдэг байгаа. В. И. Ленин, бүхы конференци хадаа эдэ капитулянтнуудые ба хардагшадые балшыса элирүүлээд, буруушаан гэмнэһэн байна.

X партконференци болбол шэнэ экономическа политикые түргэнөөр бэелүүлгэ хангаха ба арадай һандаргагдаһан ажахые һэргээн болхоохо хэрэгтэ зорюулагдаһан шиидхэбэринүүдые баталан абаба, ехэхэн практическа зорилгонуудые партиин үмэнэ табиба. Томо промышленностиие һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхын тулада түүхэй эд, түлишэ, элдэб түхеэрэлгэ ба машинанууд ойрын үедэ хэрэгтэй, энэ зорилго бэелүүлхын тулада хүдөө ажахын үйлэдбэриие түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэй гэжэ конференци зааба. Жэшээлхэдэ, 1921 ондо продналогоор ба эд товар андалдажа, 400 миллион пүүдһээ багабэшэ таряа талха суглуулха зорилго табиба. Мүн орон дотор таряа талханай запас бии болгохын тулала түрүүшын ээлжээндэ жэжэ промышленностиие һэргээн бодхоохо, ниитэ хэрэглэлэй ба таряашадта шухала хэрэгтэй зүйлнүүдые ехээр бүтээн гаргаха тухай конференци тэмдэглэбэ.

X партконференци халаа кооперациие эд товарай эрьесын гол аппарат гэжэ тоолохо зуураа, бэлэдхэл хэхэ ба нютагай промышленностиие хүгжөөхэ үргэн арга боломжо кооперацида олгохо гэһэн заабари үгэбэ.

В. И. Ленинэй хэлэһэн үгэнүүд соо, мүн конференциин шиидхэбэринүүд дотор ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин хүсые зүбөөр хэрэглэхэ, олониитын зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэл хүгжөөхэ асуудалнуудта ехэхэн анхарал хандуулагдаба. Тус конференци болбол промышленностиие хозрасчедой үндэһэ һуури дээрэ хүтэлбэрилхэ заабари үгэһэн байна.

Бүхэроссийска X партконференци хадаа партийна организацинуудай эмхидхэлэй хүдэлмэриин асуудалда шухала анхаралаа хандуулба. Партийна эмхидхэлэй хүдэлмэриин ойрын зорилгонууд тухай элидхэл нүхэр Молотов хэһэн байна. Шэнэ экономическа политикада оролгын ушар байдалда эмхидхэлэй хүдэлмэриин тон шухала удхашанартай байһаниие, партийна органуудай болон нютагай организацинуудай хоорондо нигта холбоо байгуулха, тэдэниие бэхижүүлхэ, партийна хүдэлмэриин дүй дүршэлые согсолон шэнжэлхэ, партидоторой демократиие үргэдхэхэ, шэнэ экономическа политикада арад ниитые олоор хабаадуулха шухала байһаниие конференци тэмдэглэһэн байха юм.

Шэнэ экономическа политикын удхашанарые ажалшадай зарим хубиин ба мүн зарим коммунистнуудай гүйсэд ойлгоогүй байһан дээрэһээ, капиталистическэ этэгээдүүдэй зарим тэды һэргэжэ байһан дээрэһээ, ниитэ-политическэ хүдэлмэриие һайжаруулха, партиин гэшүүдэй теоретическэ хэмжээе дээшэлүүлхэ хэрэгэй онсо шухала болоһониинь элитэ байгаа. Тиимэһээ, партийна конференци болбол политическэ агитаци ба пропагандые шангадхаха зорилго РКП(б)-гэй, ЦК-гэй, бүхы партийна организацинуудай ү[...] табиһан байна.

РКП(б)-гэй Бүхэроссийск[...] конференци хадаа түүхэтэ шу[...] удхашанартай юм.

Шэнэ экономическа полити[...] удхашанарые нютагай парт[...] ба советскэ хүдэлмэрилэг[...] тодоор ойлгожо, тэрэниие бо[...] байдал дээрэнь хэлбэришэгү[...] бэелүүлгэ түйлаха асуудал ко[...] ренциин гол зорилгонь ба[...] Теэд энэ зорилгоо конфе[...] шиидхэжэ шадаһан байна.

Конференци хадаа партин[...] литикын зүб байһаниие бат[...] шэнэ экономическа политика [...] шаа элдэб дайсан харша һа[...] бодолнуудые элишэлһэн, пар[...] позицида эсэргүү антилени[...] добтолгонуудые бута сох[...] дайн сэрэгэй байдалһаа амг[...] тайбан ажабайдалда орохо [...] дал тушаа бии байгаа элдэб [...] сайдалга ба буруу тайлбар[...] нуудта эсэс табиһан байха [...] Шэнэ экономическа полити[...] орохо тухай партиин түү[...] шиидхэбэриие арад ниитын ду[...] нэбтэрүүлхэ талаар тус конфе[...] ци ехэхэн үүргэ бэелүүлээ. [...] ажахын байгуулалтын ээлжэ[...] зорилгонуудтай зохилдуу[...] ябуулха партийна хүдэлмэри т[...] шаа тусхай заабаринуудые па[...] тийна организацинуудта үгэ[...] байгаа.

Партиин X съездын ба Бү[...] российска X партконферен[...] шиидхэбэринүүдээр зэбсэгж[...] манай парти болбол арадай[...] ажахые һэргээн бодхоохо ба [...] шадань хүгжөөхэ. социалист[...] скэ экономикын үндэһэ һуури [...] биха гайхамшаг хэрэгтэ хүд[...] ришэд, таряашадые залан уд[...] даһан байна.

П. Бартан[...]

айнай хойто тээхи табанжэл соо социалистическэ хүдөө ажахын туйлаhан амжалтанууд

...—Сталинай агууехэ партээлбэреэр ябажа, советскэ ...даа ажахыгаа hэргээн бод... ба хүгжөөхэ дайнай хойто табанжэлэй түсэбые амжал...аар дүүргээ. Энэ болбол ...низм тээшэ замдаа манай ... хэhэн, шэнэ шухала алхам.

...нжэлэй түсэбые дүрбэн жэл ... соо дүүргэhэн социалис... промышленноститай хамта ...истическэ хүдөө ажахы гай...тай амжалтануудые туйлаа. ... ажахые коллективиза... ленинско-сталинска полити...бэелүүлэн, большевигүүдэй болбол нүхэр Сталинай ...лгаар ябажа, хүдөө ажа... социалистическээр шэнэдхэн ...гада бүхэдэлхэйн-түүхэтэ ...тануудые туйлаа. Кол...изациин ашаар хүдөө ... тон богони болзор соо ...өө гээгдэлые усадхаhан, үй...рингөө хүсэнүүдые асари ... хүгжөөhэн байна.

...най үедэ немецко-фашистска ...арагшад манай ороной ара... ажахыда, тэрэ тоодо социа...ескэ хүдөө ажахыда, угаа ...хидол ушаруулаа hэн. Дай...шэр хүндэ хойшолонгуу... усадхахын тулада, хүдөө ажа... hэргээн бодхоохын ба ураг...дабшуулхын тулада советскэ ... ехэ хүсэ гаргаа.

...СР-эй хүдөө ажахын шуха... шухала зорилгонуудынь хадаа ...е бүхы аргаар дээшэлүүлхэ, ... ажахын продуктнуудай ва... суглуулбарие ехэ болгохо, ... малажалай тоо толгойе ...руулха ба ашаг шэмыень ...үүлхэ, колхозуудай ниитын ...е бэхижүүлхэ ябадал мүн ... гэжэ дайнай хойто тээхи ...жэлэй түсэб тухай Хуули соо ...на. Колхознигууд ба колхоз...ууд, МТС-үүдэй ба совхозуу... хүдэлмэрилэгшэд эдэ зорилго... нэрэтэй түрэтэйгөөр ... гэжэ дайнай хойто тээхи ...жэлэй дүнгүүд харуулна.

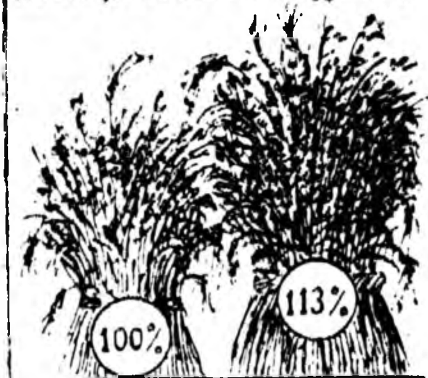
...нжэлэй түсэбые амжалта...ар дүүргэhэнэй ашаар манай ... хүдөө ажахы шэнэ хүсэтэ ...лтэ туйлаа. Колхозуудай ... ажахы ургаhан ба үшөө ... бэхижэhэн, хүдөө ажахын ...ально-техническэ база ур... колхозно үйлэдбэридэ ма...-тракторна станцинуудай ...дээшэлhэн, шэнэ мэргэжэл... кадрнууд бэлэдхэгдэhэн ... 1950 ондо Литовско, Лат..., Эстонско, Молдавска со... республикануудай, Украин...СР-эй ба Белорусска ССР-эй ... областьнуудай таряашадай ...нуудые коллективизацилга ...лэб дүүрээ. Ажахын социа...ескэ системын булюу хүсэ...лгынь дайнай хойто тээ... дахин харагдаа.

* * *

...ooho тараанай проблемэ-бол... хүдөө ажахын бусад бүхы ...лэмэнүүдые, тэрэ тоодо мал... проблемые шиидхэхын ... гол зүйл мүн гэжэ нүхэр ... заадаг байгаа. Нүхэр ...най энэ заабарие дүүргэн, ...шевигүүдэй парти болбол ... тараанай үйлэдбэриин шэ...бжэлтэ туйлахын түлөө ...дэ колхозно таряашадые, ...үүдэй ба совхозуудай хүдэл...эгшэдые эмхидхэн элсүүл... байна. Социалистическэ газар...лангай хүдэлмэрилэгшэдэй ... зоригто ажал, хүдөөдэ дэл... бүгэдэарадай социалисти... мүрысөөн болбол гайхам... илалтануудые асараа. Ороо... культуранудай тарилгын ... табанжэл соо 20 процент...үүгээр ехэ болоо. 1950 ондо ... тараанай валовой ургаса ...иллиард пүүд боложо. дай...рда тээхи 1940 онойхиhоо ...иллион пүүдээр, тиихэдэ шэ... үйлэдбэрилгэ 376 миллион ...эр ехэ болоо.

...э, бүри hайн техникые ашаг... үйлэдбэридэ түрүү мичу... агробиологическа наукын ...тануудые ба новаторнуудай ...ршэлые үргэнөөр нэбтэрүүл...жэ, колхозууд ба совхозууд хадаа ороohото культуранудай ургасые дээшэлүүлхэ талаар ехэ амжалтануудые туйлаа. Ороohото культуранудай ургасые дээшэлүүлхэ талаар табанжэлэй түсэбэй даалгабаринууд үлүүлэн дүүргэгдээ: 1949 ба 1950 онуудта ургаса хадаа 1940 оной ургасаhаа 13 процен-

тээр ехэ байба. Тиихэдэ колхозууд болбол зарим участогууд дээрэhээ рекордно ургаса абадаг байгаа hаа, мүнөө нэлэнхы ехэ талмай дээрэhээ баян ба тогтууритай ургаса абадаг боложо байна. Үнгэрhэн жэлдэ олон колхозуудhаа гадна, мүн олон районууд дунда зэргээр гектар бүриин 100 пүүд ургаса абаhан байна.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд болбол техническэ культуранудые хүгжөөлгэдөө ехэ илалта туйлаа. Техническэ культуранудай тарилгын талмай табанжэл соо 59 процентээр ехэ болоо.

Хлопок тарилгые hэргээхэ ба хүгжөөхэ талаар ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Табанжэл соо хлопчатнигай тарилгын талмай 91 процентээр ехэ боложо, хлопок тарилгын уhалагдадаг районуудташье, мүн уhалагдадаггүй районуудташье дайнай урда тээхи хэмжээнhээ дээшэлhэн байна. 1950 ондо хлопок-сырецэй валовой ургаса хадаа табанжэлэй түсэбөөр 1950 ондо гэжэ тогтоогдоhон хэмжээе 650 тонноор үлүүлээ.

Табанжэл соо лен-долгунецэй тарилгын талмай 90 процентээр, сахарай свёклын—57 процентээр, наран сэсэгэй—23 процентээр ехэ болоо. Колхозуудта эдэ культуранудай тарилгын талмай дайнай урда тээхи хэмжээндэ хүрэхэhөө гадна, нилээд ехээр үлүүлhэн байха юм.

Каучуконосно, лубяной, тоhото культуранудай үйлэдбэрилгые хүгжөөхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Хүдөө ажахын шэнэ хүгжэлтэ хадаа түүхэй элээр хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин ургаhан эрилтэнүүдые хангаха талха, мяха, hү ба хүдөө ажахын бусад продуктнуудаар хүн зониие хангаха арга олгоо.

* * *

Социалистическэ газартаряаланг ые саашадань хүгжөөхэ талаар большевигүүдэй партиин, советскэ правительствын абаhан хэмжээябуулганuудай ба нүхэр Сталинай агууехэ анхарал оролдолгын ашаар дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ хүдөө ажахые механизацилгын үндэhэ hуури—тракторнуудые ба хүдөө ажахын машинануудые бүтээлгын база нилээд ехээр үргэдхэгдэhэн ба бэхнжүүлэгдэhэн байна. 1950 ондо тракторнуудые бүтээн гаргалга дайнай урда тээхи 1940 онтой сасуулбал 3,8 дахин, комбайнуудые—3,6 дахин, тракторна плугуудые—3,1 дахин, тракторна сеялкэнүүдые—5,5 дахин, тракторна культиваторнуудые үйлэдбэрилгэ 3,1 дахин ургаа.

Табанжэлэй үедэ социалистическэ промышленность болбол хүдөө ажахыда 536 мянган тракторнуудые (15 хүсэтэйгөөр тоолоходо), 93 мянган тараанай комбайнуудые, тэрэ тоодо 39 мянган самоходно комбайнуудые, 341 мянган тракторна плугуудые, 254 мянган тракторна сеялкэнүүдые, 249 мянган тракторна культиваторнуудые ба хүдөө ажахын бусад ехэ олон машинануудые үгөө. Тэрээнтэй хамта колхозуудые, МТС-үүдые ба совхозуудые электрификацилха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ. 1950 оной эсэстэ хүдөөгэй электростанцинуудай хүсэниинь 1940 онойхиhоо 2,8 дахин ехэ болоо.

Социалистическэ гүрэнэй үзүүлhэн угаа ехэ туhаламжа хадаа хүдөө ажахын материально-техническэ базада дайнай ушаруулhан хохидолнуудые усадхахаhаа гадна, МТС-үүдэй, совхозуудай ба колхозуудай техническэ зэбсэгжэлгын дайнай урда тээхи хэмжээе нилээд ехээр үлүүлхэ арга олгоо.

Дайнай хойто тээхи табанжэлэй үе соо хүдөө ажахы машинна техникээр улам ехээр хангагдахаhаа гадна, манай промышленностиин бүтээн гаргадаг тракторнуудай ба хүдөө ажахын машинануудай шанарынь дээшэлээ.

Табанжэл соо 150 гаран янзын үндэр бүтээсэтэ хүдөө ажахын шэнэ машинанууд үйлэдбэрилэгдэдэг болоhон байна.

Хүдөө ажахые минеральна үтэгжүүлгэнүүдээр хангалга 1950 ондо 1940 онтой сасуулбал нилээд ехээр ургаа.

Хүдөө ажахые дэбжүүлхэ сталинска программые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ машиннотракторна станцинууд ехэ үүргэ дүүргээ. МТС-үүдэй ба совхозуудай техническэ зэбсэгжэлгын ургаhанай ашаар хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые механизацилга эрид дээшэлhэн, полевой гол хүдэлмэринүүдэй механизациин дайнай урда тээхи хэмжээн нилээд ехээр үлүүлэгдэhэн байха юм.

1950 ондо СССР-эй совхозуудай Министерствын совхозуудта газар хахалалгын, ороohото культуранудые тарилгын ба хуряалгын 95 процентhээ дээшэнь механическа хүсөөр хэгдээ. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, эдэ совхозуудта полевой хүдэлмэринүүдые механизацилга гол түлэб дүүргэгдээ.

Ороohо тараанай ажахые механизацилгын хэмжээе дээшэлүүлхын зорилгоор «ороohо тараанай гол районуудые, илангаяа колхозно үрхэтэ айл бүхэндэ хахалагдадаг газарай ехэ талмайн хүртэдэг районуудые (Сибирь, Хойто Казахстан, Поволжье) түрүүшын ээлжээндэ тракторнуудаар, комбайнуудаар, хүдөө ажахын бусад машинануудаар ба автомобильнуудаар хангаха» шухала гэжэ ВКП(б-гэй) ЦК-гэй февральска Пленум (1947 он) тоолоhон байна. Энэ директивэ табанжэл соо амжалтатайгаар дүүргэгдээ. Ороohо тараанай шухала районуудта полевой гол хүдэлмэринүүдые механизацилга мүнөө дүүргэгдэхэ дүтэлөөд байна. 1950 ондо илангаяа Хойто Кавказай, Поволжьеын ба Баруун Сибириин районуудта механизациин үндэр хэмжээн туйлагдаа. МТС-үүд болбол колхозуудай нилээд олон янзын хүдэлмэринүүдые машинануудаар хэдэг болоо. Мүнөө үедэ машинно-тракторна станцинууд полевой гол хүдэлмэринүүдhээ гадна, модо hуулгаха, уhан сөөрэмүүдые, хаалтануудые ба уhалалгын сетьнүүдые бариха, сабшалан ба бэлшээри hайжаруулха, хатааха ба сэбэрлэхэ, шэнэ газарнуудые элдүүрилхэ,

малажалай фермэнүүдтэхи ба бусад хүшэр хүндэ хүдэлмэринүүдые механизацилха талаар ехэ хүдэлмэри хэнэ. 1950 ондо МТС-үүд 170 гаран янзын хүдэлмэринүүдые хэhэн байна, тиихэдэ 1940 ондо МТС-үүдэй машинануудаар 90 янзын хүдэлмэри хэгдэhэн байгаа.

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй февральска Пленумэй заабаринуудые бэелүүлэн, творческо үүсхэл гарган, МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд болбол машинно-тракторна паркые ашаглалга hайжаруулаа, ажалай бүтээсые дээшэлүүлээ. 1950 ондо МТС-үүд хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые улам богони болзор соо хэhэн, 1940 онтой сасуулбал тракторай ба комбайнай жэлэй дунда зэргын бүтээсые дээшэлүүлhэн байха юм.

Хүдөө ажахын техническэ зэбсэгжэлгын ургаhанай ашаар газартаряалангай культура ехээр дээшэлээ. Ногоо таридаг политой полевой ба тэжээлэй зүб севооборонуудые бии болгохо ба ашаглаха талаар ехэ хүдэлмэри дэлгэрүүлэгдээ. 1950 ондо колхозуудай бүхы парай ба намарай парай 90 процентhээ дээшэнь тракторна плугуудаар хахалагдаа, тиихэдэ тракторaар хахалагдаhан газарай 87 процентнь предплужнигтай плугуудаар хахалагдаhан байна. Хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэй шанар дээшэлээ, эдэ хүдэлмэринүүд богони болзорнуудта хэгдэдэг болоо. Табанжэл соо ороohото культуранудай тарилгые сортовой үрhөөр хэхэ ябадал 61 процентээр, шэниисын тарилга—2 дахин ехэ болоо. Зүгөөр, хүдөө ажахын культуранудые нэлэнхыдэнь сортовой үрhөөр тариха ябадал үшөө бэелүүлэгдээгүй.

* * *

Орон дотор малажалые гүйсэд hэргээн үсхэбэрилөөд, саашадань хүгжөөхэ ябадал хангажа, СССР дотор ашаг шэмэтэ малай тоо толгойгоор дайнай урда тээхи хэмжээе нилээд үлүүлхэ зорилго табанжэлэй түсэбөөр табигдаhан байгаа.

Эдэ зорилгонуудые дүүргэхэ талаар ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Ниитын малай тоо толгойе ургуулха талаар табанжэлэй түсэбэй даалгабаринууд үлүүлэн дүүргэгдээ. Колхозуудта ниитын малай хурдан түргэнөөр үдэhэнэй ашаар ашаг шэмэтэ малай ба шубуудай тоо толгойн дайнай урда тээхи хэмжээн нилээд үлүүлэгдээ. 1950 оной эсэстэ колхозуудта үхэрнүүд 1940 онойхиhоо 40 процент, хонн ямаад—63 процент, гахай—49 процент, шубууд—2 дахин олон болоhон байгаа. Колхозуудай ниитын малажалай түргэнөөр ургаhанай ашаар бүхы ажахынуудта малай тоо толгой олошороо. Колхозуудай, совхозуудай, колхознигуудай, үмсын ажалтадай, хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай ашаг шэмэтэ малай тоо толгой дайнай үедэ эрид хороhон байбашье, hэргээн үсхэбэрилэгдэhэн ба 1950 ондо 1940 онтой сасуулбал 4 процентээр ургаhан, тиихэдэ шубуудай тоо 14 процентээр олошорhон байха юм.

Колхозуудай ба совхозуудай ниитын малажалай ургаhанай ашаар дайнай хойто тээхи табанжэлэй үедэ орон дотор малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ нилээд ехэ болоо.

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй февральска Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүд ба колхозно болон совхозно ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ 3 жэлэй түсэб тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол хадаа ниитын малажалые хүгжөөлгэдэ иимэ амжалтануудые туйлаха ябадалда ехэ үүргэ дүүргээ. Эдэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлhэнэй үндэhөөр колхозуудта бүхы түрэлэй малай тоо толгой илангаяа түргэнөөр ургаhан байна.

Дайнай хойто тээхи табанжэлэй үедэ малай байранууд олоор баригдаа, колхозуудта тэжээлэй база үргэдхэгдөө. 1950 ондо тэжээлэй культуранудые тарилгын талмай 1940 онойхиhоо 15 процентээр ехэ болоо. Зүгөөр энэ ургалта үшөө хангалтагүй байна. Олон жэлэй ногоонуудые тарилгын талмайе үргэдхэхэ талаар табанжэлэй түсэбэй даалгабари гүйсэд дүүргэгдээгүй. Үбhэ тэжээл бэлэдхэл малажалые үшөө хүсэд хангана гүй. Тэжээлэй база байгуулха талаар ушарhан гээгдэлые усадхаха ябадал хадаа хүдөө ажахын бүхы органуудай, колхозуудай ба МТС-үүдэй шухалын шухала зорилго мүн.

Малажалые үшөө ехээр хүгжөөхын тулада ехэ резервнүүд колхозуудта бии. Колхозуудта үгтэhэн газарые hайнаар ашаглалга, ороohото культуранудай ургасые дээшэлүүлгэ, малай hубайралгые ба гарзалгые хороолго, колхозуудай малай харууhа ба эдеэлүүлгые hайжаруулга хадаа ниитын малажалые шэнээр дэбжүүлхэ үргэн арга боломжо олгоно. Тэрэшэлэн колхозуудай малай ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхэ ехэ арга боломжонууд бии. Эдэ арга боломжонуудые гүйсэдөөр ашаглаха шухала.

1948 ондо СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй ЦК хадаа поли хамгаалха модонуудые hуулгаха, ногоо таридаг политой севооборотуудые нэбтэрүүлхэ, уhан сөөрэмүүдые ба хаалтануудые бариха түсэб баталhан байна. Энэ түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна. 1.350 мянган гектар талмай дээрэ хамгаалгын модо hуулгагдаhан ба тариг даhан байха юм.

Байгаалиие хубилгаха сталинска түсэб ба нүхэр Сталинай үүсхэлээр абтаhан, коммунизмын агууехэ барилгануудые бодхоохо тухай түүхэтэ тогтоол болбол колхозно ба совхозно үйлэдбэриин бүхы hалбаринуудые хүгжөөхын тула хизааргүй ехэ перспективэнүүдые нээжэ үгөө. Асари ехэ гидроэлектростанцинуудые ба каналнуудые барилга хадаа угаа ехэ газарай байгаалиие хубилгаха, хүдөө ажахын үйлэдбэриие үнэгүй электроэнергеэр хангаха, олон арбаад миллион гектар газарые уhалха арга олгоно.

Табанжэлэй үедэ колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаарнь саашадань бэхижүүлхэ, колхозуудта хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэхэ ябадалнуудые усадхаха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ; колхозуудта ажалай эмхидхэлые hайжаруулха ба түлбэриень гуримшуулха талаар, артельнэ ажахые эмхидхэхэ гол формо болохо үйлэдбэриин саг үргэлжын бригадануудые бэхижүүлхэ талаар хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдээ, колхозуудта ажалай жаяг заршам бэхижээ, ажалай бүтээсэ дээшэлээ.

Колхозуудай ниитын ажахын ургаhанай ба бэхижэhэнэй үндэhөөр колхознигуудай мүнгэн доходууд ехэ болоо, советскэ таряашадай ажабайдалай материальна хэмжээн дээшэлээ.

Үнгэрhэн табанжэл соо социалистическэ хүдөө ажахы мэргэжэлтэ кадрнуудые ехээр нэмэжэ абаhан байха юм. Хүдөө ажахыда, совхозуудые тоолонгүйгөөр, дээдэ ба дунда hургуулитай 160 мянга гаран мэргэжэлтэд эльгээгдээ. 2 миллион шахуу механизаторска кадрнууд бэлэдхэгдээ.

1946—1950 онуудта нэгэ жэлэй ба хоёр жэлэй hургуулинуудта, 6 hарын курсануудта 250 мянга гаран элдэб мэргэжэлэй колхознигууд, тэрэшэлэн колхозуудай хүтэлбэрилхы кадрнууд бэлэдхэгдэhэн байна. Тэрээнhээ гадна, агротехническэ ба зооветеринарна hуралсалда, колхозуудай кружогуудта 15,5 миллион шахуу колхознигууд хабаадана.

Дайнай хойто тээхи табанжэлэй түсэбые дүүргэхын тулада колхозуудта, МТС-үүдтэ, совхозуудта, районуудта ба областьнуудта үргэнөөр дэлгэрhэн социалистическэ мүрысөөн онсо ехэ удхашанартай байгаа.

Хүдөө ажахын культуранудай ургасын ба малажалай ашаг шэмын талаар эрхим амжалтануудые туйлаhанай түлөө үнгэрhэн табанжэл соо олон мянган колхознигуудта ба хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ Социалистическэ Ажалай Геройн нэрээргэ олгогдоо. 100 мянга гаран хүнүүд Советскэ Союзай орденуудаар ба медальнуудаар шагнагдаа.

Жэжэ колхозуудые томодхолго хадаа социалистическэ хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүсэнүүдые саашадань ургуулхын ба колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаарнь бэхижүүлхын тулада зохид hайн условинуудые байгуулаа.

Парти болбол хүдөө ажахын талаар гол зорилгые шиидхэлгэдэ—ургасые дээшэлүүлгэдэ, малажалые бүхы хэмжээгээр хүгжөөлгэдэ ба тэрэнэй ашаг шэмыень дээшэлүүлгэдэ социалистическэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые эмхидхэн элсүүлнэ. Машинна техникые гүйсэд hайнаар ашаглахын, ниитын ажахые бүхы талаарнь хүгжөөхын ба товарностииень дээшэлүүлхын тулада манайда зохид hайн условинууд байгуулагданхай.

Ленин—Сталинай парти хадаа хүдөө ажахын хүгжэлтые үдэр бүхэндэ хүтэлбэрилнэ, хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг дэлбэг болгохо, коммунизмын түлөө тэмсэлдэ шэнэ илалтануудые туйлаха ябадалда колхозно таряашадые, МТС-үүдэй ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдые зоригжуулна.

Большевигүүдэй партиин хүтэлбэреэр, агууехэ Сталинай ударидалгаар ябажа, колхозно таряашад болбол социалистическэ Эхэ оронойнгоо аша туhада, манай орондо коммунизмын гүйсэд илахын аша туhада бүхы советскэ арадтайгаа хамта шэн зоригтойгоор ажаллажа байна.

И. ВЛАСОВ.

Д. ЖАЛСАРАЕВ

ТУРКМЕНСКЭ КАНАЛ ТУХАЙ ШҮЛЭГҮҮД

I.

Гайхамшаг
манай барилга—
Главна
Туркменскэ
канал
Багшымнай
ухаан сооhоо
Баатарай түрэhэндли,
гараал.
Большевигүүдэй
түсэбүүдэй
Баран дүүргэгдэдэгынь
мэдээжэ.
Коммунизмын
нэгэ hудал—
Канал
баригдана гээшэ.
Аму-Дарьягай
болор уhан
Арбаад тээшээ
тарахань.
Кара-Кумай
хара элhэн
Коммунистнуудта
илагдахань.
Тэнгэриин хараагүй
садууд
Тэндэ
hүүдэрээ дэлгэхэнь.
Үеhөө үедэ
угалзатаhан
Үльгэр-hаналнууд
бэелхэнь.
Тахна-Ташын
шэнэ гэрэл
Толорхонь
мушэдhээ хурсаар.
Хүнэй
зоригто захиралhаа
Хубилхань климат,
агаар.
Солото ажалаа
эхилээл
Советскэ арадай
жагсаал.
Түсэблэгдөөл хадаа—
урдахал
Туркменскэ
гигант—
канал!

II.

Шуhата дайсад,
бомбо долёожо,
Шуухиралдаашег —
айна бэшэбди.
Үглөөдэрөө
мүнөөдэр зохёожо,
Үнэншэ харгыгаа
мэдэнэбди:
Хатуугаар
дайлалданабди мүнөө—
Харин,
байгаалиин
зэрлиг хүсэнтэй.
Арад зонойнгоо
жаргалай түлөө
Алхам бүхэмнай —
баатарлиг түүхэтэй.
Холын дайсадай
Корейдэ ерэн,
Хоро шараа
гаргаха үедэнь,
Кара-Кумые
уhаар
сумэлэн,
Канал баринал
минии үетэн.
Эрэлхэг хүнүүд,
зоригоо нэмэн,
Энэ ехэ
барилгые
угтаал.
Үдэр hүнигүй
дабшана түргэн
Үнэнэй,
Эб найрамдалай
канал.

Н. ЦЫНГУЕВ

ҮГЛӨӨГҮҮР

Уудам сэнхигэр тэнгэриин
хаяаhаа
Өөдөө сасарна үүрэй туяан.
Колхозой hаалишадай
хөөрэлдэхэ абяае
Холуур дабтана үглөөнэй
сууряан.
hаруул байрын уужам
комнато...
hаяхан түрэhэн үнеэн
үүгэнэ:
Хажуудань дүтэ зохидхон
таhаг соо
Костромской үүлтэрэй
тугалынь тэнжэнэ.
Басаган баяртай нарай
түлнүүдэй
Байрынь сэбэрлэнэ, аршана,
угаана.
Шадамар зохидоор
дэбисхэрынь шэнэлнэ.
Шара үүраг үнеэнhээ hаана.
Түрэл Москва, выставкэдэ
ошожо,
Түрүү ажалаа харуулха
хүсэлтэй
Энэ басаган эрхимээр
ажаллана,
Эхэ орондоо маггаал дуулана.

Улан-Удын бурят дунда hургуулида экзаменууд үргэлжэлhөөр.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 10-дахи классай эрхим hурагша, комсомолец Николай Дамдинов ород хэлэ ба литератураар экзаменэа үгэжэ байна.
М. Минеевэй фото.

Түрүүшын дүнгүүд

ЯРУУНА. (Телефоноор абтаба). Сосново-Озерскын дунда hургуулиин 4-дэхи классто экзаменуудай түрүүшын үдэр нилээд амжалтатайгаар үнгэрөө. 33 hурагшадай 22-ынь «4», «5» гэhэн сэгнэлтэнүүдые ород хэлэнэй бэшэлгээр абаа. Миша Виноградов, Элла Шишкина, Галина Щеголева гэгшэд диктант илангаяа hайнаар бэшэhэн байна.

Д. Ажеев.

Эгэтын эхин hургуулида

Ярууныи аймагай Эгэтын эхин hургуулиин 4-дэхи классай hурагшад эгээл түрүүшынхеэ экзаменүүдые барижа байна. Тэдэнэр диктант бэшээ. hурагшадай олонхинь «5», «4» гэhэн сэгнэлтэнүүдые абаа. Мүн тус классайхид ород хэлээр (хэлэлгээр) экзаменаа амжалтатайгаар баряа.

Ц. Дандаров.

Студентнэрэй практика

Кяхтын хүдөө ажахын техникумэй 2-дохи курсын студентнэр багша-агроном нүхэр Ивлевэй хүтэлбэри доро туhалбарингаа ажахыда механизацяар hуралсалай практика гаража байна. Тэдэнэр гусеничнэ ба колёсно тракторнуудай механизмуудтай ба сеялкэ тааруулгатай танилсаа. Тиин, студентнэрэй хүсөөр 26 гектарта хара таряанай тарилга хэгдээ.

Тиихэдэ студентнэр үбhэ ногооной баян ургаса ургуулгаар практическа занятинуудые хэнэ. 3 гектарта олон жэлэй ногоон таригдаhан ба сабшалангай талмай уhалагдаhан байна.

Д. Чултумов.

ХОЙТО-БАЙГАЛАЙ АЙМАГТА

КОЛХОЗОЙ ЯСЛИ

«Победа» гэжэ томодхогдоhон колхоздо эмхидхэгдэhэн хүүгэдэй яслида 100 шахуу үхибүүд абтаба. Энэ ясли гурбан пункттай. Тэдэнние колхозницанууд Стрекаловская, Рагозина, Баландина гэгшэд даажа байна.

 Яслиин эмхидхэгдэhэнэй ашаар, хүүгэдтэй олон колхозницанууд хабарай тарилгын хүдэлмэридэ хабаадалсаха аргатай болоо.

hАЙНААР ХҮДЭЛМЭРИЛДЭГ БОЛОБО

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой МТФ-гэй хүдэлмэрилэгшэд 1951 ондо хүдэлмэреэ эрид hайжаруулан, гээгдэлээ усадхаха гэhэн уялга январь соо абаа hэн.

Тэдэнэр абаhан уялгаяа мүнөө бодотоор бэелүүлжэ байна. Тэдэнэй харууhалжа байhан үхэрнүүд hайнаар үбэлжөө. МТФ-е даагша нүхэр П. Телешев малшадайнгаа хүдэлмэрийе шадамараар хүтэлбэрилнэ. Түл абалга эмхитэйгээр үнгэргэгдэжэ байна.

Малшад hайн, культурна гэр байраар хангагданхай. Улаан булангань радиоприёмник тодхогдонхой. Газетэ, журналнууд таhалдалгүйгөөр абтана. Энээнэй эсэстэ, тус колхоз гүрэндэ hү тушааха хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид үлүүлэн дүүргээд байна.

ХОРИН МЯНГАН ТҮХЭРИГ ҮГТӨӨ

Загаhашадай профсоюзай областной комитет Нижне-Ангарскын загаhанай комбинадай месткомой 1951 ондо культурно-ниитын хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэлгэдэнь 20 мянган түхэриг үгэбэ.

Энэ суммаhаа загаhашадта концерт харуулгада 3 мянган түхэриг, библиотекын фондые баяжуулгада 3 мянган түхэриг, радиоприемник, хүгжэмэй инструмент, шатар, домино ба бусад юумэнүүдые худалдаи абалгада 8000 гаран түхэриг гаргашалхаар хараалагдаба.

hУРАГШАДАЙ ВЕЧЕР

Нижне-Ангарскын дунда hургуулида советскэ эпохын бэлигтэй поэт В. В. Маяковскиин зохёолнуудаар hурагшадай вечер hаяхан үнгэргэгдөө.

Вечерые 10-дахи классай hурагша Эльвира Теравина нээжэ, поэдэй творческо зам тухай богонихон элидхэл хээ. hүүлээрнь, Маяковскиин шүлэгүүдые уншалга болоhон байна.

hурагша Василий Ключерев поэдэй «Советскэ паспорт тухай шүлэг», hурагшад Гальков, Аверкеев гэгшэд «Владимир Ильич Ленин» гэжэ поэмэhээ отрывогуудые тон hайнаар уншаhан байна.

ГУТААР ОЛООР БАРИНА

Нижне-Ангарскын комбинадай загаhашад hүүлэй 4 hарын турша дотор 85 центнер гутаар бариба. Тиихэдэ нүхэр Шестаковой хүтэлбэрилдэг бригада 29 центнер барижа, мүрысөөндэ түрүүлээ.

Гутаарнуудые олоор барилга ехэ үдхашанартай. Юуб гэхэдэ, Байкалда үдэдэг омуль ба бусад үнэтэ загаhануудые барижа эдидэг дайсан юм.

М. Смоляков.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, майн 25. (ТАСС) Арадай армиин частьнууд Хитадай hайндуратантай нигта харилсаатай ябажа, фронтын зарим участогууд дээрэ американо-английска интервентнүүдэй сэрэгүүдэй хэhэн контрдобтолгонуудые гэдэргэнь сохёо.

Арадай армиин частьнууд мүнөөдэр дайсанай 5 самолёт буудажа унагааба.

Иранска правительство англо-иранска нефтяной компанида hануулга хэбэ

ЛОНДОН, майн 24. (ТАСС). Рейтер агентствын Тегеранhаа дамжуулhанай ёhоор, компанияа усадхаха хэрэгые дүүргэхын тула 6 хоног мэдэлдэтнай байна, хэрбээ энэ болзор соо дүүргээгүй hаатнай, баадхаха хэмжээ абахабди гэжэ мүнөөдэр Иранай правительство англо-иранска нефтяной компанида урдишалан hануулба.

Иранай нефтяной промышленностиие национализацилха хуули бэелүүлхэ комиссиин түрүүлэгшэ Салех нигэжэ мэдүүлбэ: Иранай национализировалэгдэhэн нефтяной промышленность хадаа «Иранай нефтяной национальна компани» гэжэ нэрлэгдэхэ органой мэдэл доро байха болоно.

Ирандахи байдал

ПАРИЖ, майн 25. (ТАСС). Франс пресс агентствын корреспондент Тегеранhаа нигэжэ дамжуулба:

«Иранска нефтьтэ газарнуудые ашаглаха асуудалаар шэнэ хэлсээ хэхэ тухай хэлсэхын тула английска делегацине Тегеран эльгээхэ тушаа английска майн 19-нэй дурадхалые Иранска правительство арсаа» гэжэ «Эттелаат» газетэ бэшэнэ.

Тус газетын нэмээн бэшэhэнэй ёhоор, «Иранай министрнүүдэй совет болбол английска майн 19-нэй нотодо үгтэхэ харюугай текстые хэлсэжэ үзөөд, Иранай нефтяной промышленностиие национализацилха тухай хуулиие Иранска правительство бэелүүлхэ ёhотой, энэ асуудалаар Великобританиин правительствотай ямаршье хэлсээ хэhэнэй хэрэггүй гэhэн тобшолол хэбэ».

Американо-турецкэ нюуса зүблөөн

СТАМБУЛ, майн 25. (ТАСС). «Ватан» газетын мэдээсэhэнэй ёhоор, майн 23-да Турциин гадаадын хэрэгүүдэй министерстводэ турецкэ ба американска гүрэнэй, сэрэгэй ажал-ябуулагшадай нюуса зүблөөн болобо.

Газетын мэдээсэл дээрэhээ мэдэхэдэ, Европодо ба Дүтын Востогто американска империалистнуудай түсэбүүдтэй холбоотой асуудалнууд тус зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Эб найрамдал хамгаалха японско комитедэй хандалга

ШАНХАЙ, майн 24. (ТАСС). Токиоhоо абтаhан мэдээнүүдэй ёhоор, эб найрамдал хамгаалха Японидохи хүдэлөөнэй эдэбхитэдэй зүблөөн майн 11-дэ болоо гэжэ эб найрамдал хамгаалха японско комитет мэдээсэбэ. Энэ зүблөөндэ демократическа организацинуудай 60 гаран түлөөлэгшэд хабаадаhан байна. Япони тушаа асуудалые эбэй ёhоор шиидхэхэ тухай советскэ дурадхалнуудтай, Японидохи эб найрамдалай түлөө хүдэлөөнэй шангадалгатай, тэрэшэлэн эб найрамдалай бүрин договор баталха тухай эрилтэдэ ба агуу ехэ табан гүрэнүүдэй хоорондо эб найрамдалай Пакт баталуулха тухай Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй хандалгада гар табюулгатай холбоотой асуудалнууд энэ зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Эб найрамдалай түлөө хүдэлөөнэй хүдэлмэришэнэй дунда дэлгэрэлгэтэй, эхэнэрнүүдэй, үхибүүдэй ба дайнай инвалидуудай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэритэй холбоотой асуудалнууд мүн лэ хэлсэгдэбэ.

Японско арадта зорюулан, зүблөөн дээрэ баталан абтаhан хандалга соо нигэжэ хэлэгдэнэ:

—Японие сэрэгэй база бол... ба мүн бүхы Азиин дай... болгохо зорилготой, нэгэн... лын договор баталха hэдэл... дэй хэгдэжэ байхадань, ха... СССР болбол японско эбэй до... вор баталалга тушаа шухала... радхал оруулаа. Азиин бүхы о... нууд, тэрэ тоодо шэнэ Хитад, И... ди, Бирма, Индо-Хитад, Индо... ба Пакистан энэ дурадхалые з... шөөрнэ.

Эб найрамдалда дуратай яп... цууд! Эб найрамдал хамгаалха... японско эбэй договор тухай ас... далнуудые өөhэдынгөө предл... тинууд дээрэ, hуралсалай га... нуудта, хүн зонтой кварталну... зүбшэлхыетнай дурадханабди. С... ветскэ Союзай дурадхалтай ... нилсаха ба тэрээнние СС... -гэй баримталдаг хараа бод... жэшэжэ үзэхыетнай дурадхана... Агуу ехэ табан гүрэнүүдэй хоор... до эб найрамдалай Пакт ба... луулха тухай Эб найрамдалай Б... хэлэлхэйн Соведэй хандалгада... табихыетнай уряалнабди, —г... тус хандалга доторнь хэлэгдэ...

Вьетнамай финансова системын бэхижэлгэ

ШАНХАЙ, майн 25. (ТАСС). Вьетнамда национальна банк байгуулагдаа гэжэ Вьетнамска информационно агентство дамжуулба.

Вьетнамай национальна банкые эмхидхэлгэ хадаа,—гэжэ тус агентство заана,—демократическа правительствын экономическа асуудалай талаар түйлаhан онсо ... илалта мүн. Национальна банк ... даа ороной финансые бэхижү... арадай материальна ажана тэ... лэн байдал дээшэлүүлхэ, Вьет... май ба ондоо гүрэнүүдэй хоо... дын худалдаа наймаанай хар... саануудай хүгжэлгэдэ туhа хүр... хэ болоно.

Французска парламентын сесси хаагдаа

ПАРИЖ, майн 25. (ТАСС). Французска хархис этэгээдүүдэй хүсэлэлгын үндэhөөр, французска парламентын сессиин эрхэ түлөөлэлгын болзорынь хаhагдан, дүүрээ.

Национальна суглаанай түрүүлэгшэ Эррио мүнөөнэй сессиие хааха зуураа, парламентын хүдэлмэриин дүнгүүд тухайда түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ. Тиихэдээ, яаралтайгаар зэбсэглэлгэдэ Франц... элсүүлэгдэhэн ябадалые, агрес... нэ Атлантическа пактда хабаа... гые, Франциин ажалша олон... үгырхэ ядарха ябадал тохёол... лагша сэрэгэй ехэ бюджедые з... түүлхэ гэжэ али болохоор ... доhон байна.

Шэнэ зарлалай парламе... сесси июлиин 5-да нээгдэхэ.

Американецууд Данине ба Норвегиие эзэмдэхэ hанаатай

ХЕЛЬСИНКИ, майн 24. (ТАСС). «Тюэкансан саномат» газетын корреспондентын Ослоhоо дамжуулhан мэдээсэл дотор хэлэгдэhэнэй ёhоор, США хадаа Исландиие эзэмдээд хизаарлахагүй, харин Дани ба Норвеги тушаа мүн тиимэ ябуулга хэхэ hанаашалгатай байна.

Апрелиин 26-да Рейкъявик ... родто болоhон нюуса зүблөөн ... рэ, Исландиие эзэмдэхэ тухай ас... далай зүбшэн хэлсэгдэхэ ... Дани ба Норвегиие эзэмдэх... хайда американска түлөөлэг... мүн лэ хэлэhэн байна гэжэ ... корреспондент бэшэнэ.

Капиталай оронуудтахи экономическа хүндэ хүшэр байдал

Дай үүдхэгшэ американо-английска империалистнуудай ба тэдэнэй дахуулнуудай эрхилжэ байгаа яаралтай зэбсэглэлгэhээ шалтагаалан, капиталистическэ оронуудтахи юумэнүүдэй сэн таhалгаряагүй хүндэрнэ. Ажалшадай салин хүлhэн улам доошоо ороно. Эдэ бүгэдэ хадаа тус оронуудые экономическа хүндэ хүшэр байдалда хүргөө.

Статистическэ мэдээнүүдэй үндэhөөр, Францидахи ажамидаралай үнэ hүүлэй 7 hарын турша соо 22 процентээр хүндэрөө гэжэ «Юманите» газетэ мэдээсэбэ. Зарим зүйлэй товарнуудай сэн ехээр хүндэрhэн байна. Жэшээлхэдэ, энэ жэлэй январьhаа хойшо мяханай сэн 41 процентээр, ургамалай тоhоной сэн 24 процентээр ургаа.

Яаралтайгаар зэбсэглэлгэhээ шалтагаалан, канадска хүдөө ажахын бүтээhэн зүйлнүүдые худалдаха ябадал хороно. Энэ хадаа гол культурануудай тарилгын тал... ехээр хороохыень канадска ф... мернүүдые баадхаба. Статисти... бюрогой мэдээнүүдэй ёhоор, ... жэлдэ тэндэхи фермернүүд ... миллион акр шэниисэ таряа, эн... нёдондоноойхиhоо 1 миллион ... раар доошоо болоно.

Телепресс агентствын кор... пондентын Мексикэhээ дам... hанай ёhоор, тэндэ үбэлэй ha... нуудай туршада эдеэ хоолой ... дуктнуудай сэн илангаяа ... хүндэрhэн байха юм. Январ... hээ апрелиин 20 хүрэтэр эдеэ... лой 24 түрэлэй продуктнууда... гүүд, дунда жэшээгээр, 62 ... процентээр нэмээ. Гэхэ зуура ... сиканска хүдэлмэришэдэй ... гүйхэн салингай худалдан ... шадалынь улам бага болоно.

(ТАСС).

Харюусалгата редак...
Б. А. ОЧИРОВ.

Д. ГУНЗЫНОВ

АЙЛШАН

(Хүүгэдэй рассказ)

Аажам hонор. Огторгойн хаягаар уурал манан бөөгнэрэн, сэнхирээр будаhан марлидли хүшэгэ болон үзэгдэнэ. Нарай ногоонууд хонхор ёнхор газарые жэгдэлhэн үнгөөрөө хамаг амитаниие баясуулна. Жэргэмэлнүүд шэдэгдэhэн шулуун шэнгеэр дээшэ доошоо шуумайна. Түрүүшынхеэ бэлшэхэеэ гараhан нарай малнууд бэлшэнэ. Колхозойнгоо зүлгэ ногоотой тээлниг соо тэдэнэй заримаинь тангаршаалдан, хүльбэрэн наадана. Эгээл иимэ хабарай нэтэтэ үглөөгүүр «Алдарай зам» колхозой Хамнигадайн фермэдэ айлшан ерээ...

Эрдэни хүбүүн абынгаа нёдондо городhоо асаржа, бэлэглэhэн велосипедээр ябана. Бишыха үгсүүр газарай дайралдамсаар «мөөритэй морнёо» хүлөөрөө забда залигүй нэшэнэ. Хамнигадайн фермын ута сагаан хашаа зубшан ябахадань, hаяхан hаалгаад гараhан үнеэдэй заримаининь үргэжэ, халба hүрэн, ойро зуурашье hаань hайбарлаад абана. Зариманинь бүри харгыhаашье зайсаха дурагүйнүүд байна. «Хаhа соонь ерэбэб. Үглөөнэйнгөө hаалгаhаа hаяхан ороо» гэжэ Эрдэни дотороо сэдьхэн, педальнуудаа улам түргөөр дарана.

—Энэ хүбүүн иимэ эртэ хаанаhаа ерэбэ гээшэб?—гэhэн үгөөр Цоктын эжы хамагай түрүүн айлшанаа угтаба. Уданшьегүй фермын улаан булан соо hаалишад, тугалшад, малаа адуулхаяа үшөө гараадүй байhан пастугууд — хамта хори шахуу хүн суглараба.

—Зай, Эрдэни, элидхэлээ хэлэ, —гэбэ Цоктын эжы. Энэ хүгшэн хорёод жэлдэ hаалишаар хүдэлмэрилнэ. Гурбан ордентой юм. Иимэ хүндэтэй хүнэй «элидхэлээ хэлэ» гэхэдэнь Эрдэни бахардан алдабашье:

—Элидхэлшье хэлэхэеэ ерээгүйб. Харин хэды номуудые асарааб. Тиигээд таанадта уншуулха, танай хэрэгтэй номуудые хожом асарха гэhэн зорилготойб. Манай пионерскэ дружина иимэ үүргэ намда даалгаа юм, —гэжэ тоб байса хэлэнэ. Тиигээд Эрдэни томо хара сүүмхэ нээжэ, элдэб гоё hайхан гадартай, зузаа нимгэн номуудые гаргана. hаалишад Эрдэниие бүри нигтаар тойрошонод. «Үүрэй толон», «Залуу гварди», «Нойрhоо hэриhэн тала», «Ажалай баяр», «Октябриин туг доро», «Ази дээгүүр гэрэл сасарна», «Бурят-монгол арадай онтохонууд» гэhэн үгэнүүд гэр соо дүүрэшэнэ.

—Ягаа hанаамгай пионернүүд гээшэб. Ном асаржа уншуулхадаа, угаа ехэ туhа хэнэл,—гэжэ нэгэ эжы тэндэ дуугарна.

—Зай, Эрдэни, хайран сагаа дэмы гээлтэгүй, ямар номhоо эхилхэбибди,—гэнэ нүгөөдэ нэгэ абгай.

Түр зуура абяа шэмээн замхана. Зарим хүнүүд гартахи номуудаа иража, саарhа hаршагануулна. —Хоца Намсараевай «Үүрэй толон» гэжэ романиие хамтадаа уншая, нүхэдүүд,—гээд нэгэ басаган дурадхаба.

Энэ дурадхалынь бултанда hайшаагдаба. Романай түрүүшын хуудаhаниинь нээгдэнэ. Эрдэни ехэ хүн шэнгеэр хоолойгоо заhасагаагаад, уншажа эхилнэ: «Оройгоороо абар-табар нарhан модотой болдог толгойн баруун хажууда, баруугаараа хүндэлэн нам хонгор үхаа гүбөөгэй зүүн хаягаар, эндэ тэндэ хэдэн муухан зуhалангууд харагдана. Эдэ зуhалангууд ара талаараа туд тудтаа үмсын түхэреэнүүд тээлнигүүдтэй. Тэрээн бүхэндэнь үсөө-үсөөхэн тугал хурьган гэхэ мэтэ бөөрсэмхэн малнууд хорёогой хажуугаар hүүдэрлэн, тиирэжэ хэбтэхэнь харагдаха юм...»

—Урданай байдал тухай ном ха,—гэжэ нэгэн дуугарна. Эрдэниин «тиимэ» гэжэ харюусахын тэды, Цоктын эжы:

—Тиимэ гэжэ дуулаа hэм. Мүнөө зуhалангууднай эндэ тэндэ бэшэ. Үшөө малнай халуунда ядадаггүй, харин hүүдэр ехэтэ тусхай сарай доогуур байжа, наранай шангые үнгэргэдэг ха юм.

—Зүб, зүб. Теэд, урдань энэ ном соохидол тон адли байгаа бшуу,—гэнэ пастух үбгэжөөл.

Малшадай хоёр нэгэ үгэ хоорондоо андалдамсаарнь Эрдэни номоо уншахаяа болёод хүлеэнэ. Зүб даа, Эрдэни хайшаа яараха гээшэб! hургуулинь дүүрэжэ, сүлөө саг элбэг болоо ха юм. «Бишыхан агитатор» гүүлэн магтуулхада баhал зохид юм бэзэ.

«Эдэнэр hайса хөөрэлдэг. hонирхожо, ханамжатайгаар шагнаад, тэрэ сагые мүнөө сагайнгаа байдалтай сасуулжа үзэнэ ха юм» гэжэ Эрдэни баярлан сэдьхэнэ. Нигэжэ hанаха бүридөө урмашан, абяагаа бүри аялгатуулан байжа уншадаг болоно.

«Үүрэй толоной» хэдэн бүлэг уншагдаба.

—Мүнөөдэр нигээд дүүргэе. Би мүнөө үдэшэ хониной фермынхидтэ бурят-монгол үзэг бэшэг зааха хүнби,—гэжэ Эрдэни дурадхана.

—Культармеецнай хаана юм?—гэжэ асууна нэгэн.

—Культармеецээр манай багша хүдэлмэрилдэг ха юм. Теэд, мүнөө Хилгэнтын дунда hургуулиин экзаменуудта ассистентээр ошоо. Хүнүүдэймни номоо зүбөөр уншахыень шалгажа hуугаарай гээ hэн. Хонишодой номоо уншахада би ажаглаад, алдуу хээ hаань заhажа үгэдэг байхаб,—гэжэ Эрдэни замдаа ябахаар түхеэрхэ зуураа хэлэнэ.

—Зай, айлшан, үдэр бүри ерэжэ байгыш,—гэжэ малшад бултаараа газаа гаража, тэрэниие үдэшэбэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Совет... 1951 оной апрелиин 30-най № ... захиралтын үндэhөөр, нэгэдэхи ... хоёрдохи группын инвалидууд... hамгад ганса бэе, гэрлээгүй ба ... бүлэтэй гражданинуудта түлүүлэ... налогто хабаадуулагдахагүй байна.

Предприятинуудай, эмхи зургаа... нуудай ба организацинуудай хүтэ... бэрилэгшэд хадаа дурсагдаhан ... гэлэлтэнүүдые абаха эрхэ тухай до... кументнүүдэй табигдахадань, 19... оной апрель соо абаhан салинhаа ... налог даралгые зогсооха уялгатай.

БМАССР-эй финанс... Министерство.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря — 3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6-84, мест. информации и писем — 6-84. Для междугородных переговоров — 16.

Н—03603. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000